

**FONTES MEMORIAE HUNGARIAE I.
VARSÓBAN ŐRZÖTT MAGYAR VONATKOZÁSÚ OKLEVELEK
(1350–1386)**

Debrecen
2017

FONTES MEMORIAE HUNGARIAE I.

**VARSAÓBAN ŐRZÖTT MAGYAR VONATKOZÁSÚ OKLEVELEK
(1350–1386)**

FONTES MEMORIAE HUNGARIAE I.

SOROZATSZERKESZTŐ: BÁRÁNY ATTILA

A kiadványt támogatta a MTA–DE „Magyarország a középkori Európában”
Lendület Kutatócsoport (LP2014–13/2014)

<http://memhung.unideb.hu/>

Közreadja: Novák Ádám és Tóth Péter
Szerkesztette: Novák Ádám

Technikai szerkesztő:
Járom Kulturális Egyesület

Borító:

Erzsébet magyar és lengyel idősebb
királyné pecsétje, AGADW 4987.

Az elektronikus kiadásban közreműködött:
Sáfrány-Kálny Beatrix

Az okleveleket kivonatolta és lektorálta:
Tóth Orsolya

Az okleveleket átírta:
Tóth Péter (1–11. és 23. sz.)

ISBN: 978-963-508-851-5
ISSN: 2560-0281

Kiadó:
MTA–DE „Magyarország a középkori Európában” Lendület Kutatócsoport

Felelős kiadó:
Bárány Attila

Debrecen, 2017.

Előszó

A Debreceni Egyetem Történelmi Intézetében több éve működik egy olyan kutatócsoport, amelynek résztvevői a középkori Magyar Királyság Európában elfoglalt helyét és az európai királyságokkal való kapcsolatait vizsgálták. A műhely kerete 2010–2012 között a Debreceni Egyetem kutatóegyetemi kutatócsoportja volt ([Memoria Regum – A középkori magyar királyok emlékei és emlékezete Európában](#)), Papp Imre vezetésével.

A munkacsoport 2014-től a Magyar Tudományos Akadémia Lendület-pályázatát elnyerve alakított MTA–Debreceni Egyetem „Lendület” munkacsoportot, „Magyarország a középkori Európában” címmel.¹

A kutatócsoport a Magyar Királyság Európában elfoglalt helyét, a róla élő képet, dinasztikus-diplomáciai kapcsolatrendszerét szeretné feltárni és forrásait bővíteni. Diplomáciai, kontaktológiai és Hungarica-kutatást végzünk külföldön. Folytatjuk a magyar uralkodókhoz kapcsolódó, Európában fellelhető források gyűjtését, az ún. „királyi emlékek” kutatását. Célunk, hogy az ún. „memoriae regum”, a „dinasztikus emlékezet” is része legyen a nemzeti kulturális örökségnek.

A feltárt forrásokat digitális, online adatbázisban rögzítjük. Mindazonáltal az okleveles anyag bizonyos részét, úgy véljük, elektronikus online kiadványban is közzé tesszük. Jelen kiadvány a kutatócsoport forráskiadványai sorozatának (*Fontes Memoriae Hungariae*) első kötete.

A középkori Magyarország diplomáciai kapcsolatrendszere nem ismerhető meg teljességében a Királysággal perszonálunióban álló, vagy rokon fejedelmek irányította országok európai kapcsolatai nélkül. Ezért kívánunk a középkori Magyar Királyság kutatásában szerepet játszó országok (pl. Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Románia) kutatóival együttműködni. Célunk, hogy közelebb hozzuk egymáshoz a középkori Magyar Királyság európai kutatóit, s rendszeres együttműködést és kommunikációt indítsunk útjára. A párbeszéd elindításában nagy szerepet játszott, hogy 2014-ben önálló nemzetközi szekciót szerveztünk a „Debrecen University Symposium”-on (*Learning, Intellect and Social Roles: the Changing Character of Aristocracy*), ahová német, cseh, lengyel, szlovák és romániai kutatókat hívtunk meg.

Kutatásaink sok szálon kapcsolódnak a Jagelló-korhoz, kutatócsoportunk tagja, Novák Ádám régóta foglalkozik a lengyelországi, Zsigmond- és Jagelló-kori diplomáciai iratokkal, és folytatott vizsgálatokat Varsóban (*Archiwum*

¹ Ez a műhely vette fel a Memoria Hungariae nevet. A kutatócsoport névválasztása összecseng az egyetem másik, 2010-ben indult kutatócsoportjának névválasztásával. A „Magyar emlékezhelyek” kutatócsoport Pierre Nora „lieux de memoires” fogalmát helyezte magyar kontextusba, és jelölte ki kutatásainak főbb csapásirányát. Bővebben a DE Kutatóegyetemi Programjának [honlapján](#) olvashatnak erről.

Glówne Akt Dawnych). Azonban nem csupán az 1490 és 1526 közötti időszak Jagelló-diplomáciáját kutatjuk, hanem a lengyel szemszögből Jagelló-korszak magyarországi vonatkozásait is. Ebben a munkában rendkívül nagy segítséget kaptunk a lengyel-magyar kapcsolatok, és a lengyelországi Hungarica-kutatás meghatározó alakjától, Tóth Pétertől, akivel jelen sorok írójának volt alkalma együtt dolgozni a Miskolci Egyetemen. Tóth Péternek ezúton is hálás köszönetünket fejezzük ki önzetlen segítségéért.

2014-ben a leeds-i International Medieval Congressen egy önálló szekciót szerveztünk a Jagelló-kori külkapcsolatok tárgyában (*The Jagellonian 'Empire' and European Diplomacy*). Kiváló munkakapcsolatot alakítottunk ki a Toruńi Kopernikusz Egyetemmel. Kutatócsoportunk tagja, Pósn László visszatérő előadója az *Ordines Militares Colloquia Torunensia*-nak. Az egyetem Történeti Intézetével (Instytut Historii i Archiwistyki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika) közösen 2015-ben egy Jagelló-kori diplomáciatörténeti konferenciát szerveztünk, német, cseh, lengyel, szlovák kutatók bevonásával. (*The Jagiellonians in Europe: Dynastic Diplomacy and Foreign Relations / Die Jagiellonen in Europa: Dynastische Diplomatie und Außenbeziehungen*. A tanulmánykötet megjelent: *The Jagiellonians in Europe: Dynastic Diplomacy and Foreign Relations*. Edited by Attila Bárány, in co-operation with Balázs Antal Bácsa. Debrecen, 2016. Memoria Hungariae, 2.) Szoros kapcsolatot alakítottunk ki az Oxfordi Egyetemen, a Somerville College-ban működő Jagiellonians kutatócsoporttal (*The Jagiellonians: Dynasty, Memory and Identity in Central Europe*), a 2015-ös leeds-i medievista konferencián közösen szerveztünk szekciókat. Kutatócsoportunk két tagja, Györkös Attila és jómagam 2016-ban előadott Oxfordban a Jagiellonians project által szervezett *Dynasty and Dynasticism (1400-1700)* című konferencián. A párbeszéd útjára indításában nagy szerepet játszott, hogy 2016-ban *The Image of States, Nations and Religions in Medieval and Early Modern Central and East Central Europe* címmel nemzetközi konferenciát rendeztünk, német, francia, cseh, lengyel, szerb, lett kutatók részvételével.

A közölt források jó része Zsigmond-, és (lengyel szemszögből nézve) Jagelló-kori (azaz 1386–87 utáni). Ennek részben az az oka, hogy a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara Történelmi Intézetében több éve folyik Luxemburgi Zsigmondnak és korának kutatása: 1997-ben nemzetközi konferenciát tartottunk „Sigismund Tagung 1387-1997” címmel, ahol képviseltette magát a német kutatás – Jörg K. Hoensch előadása a Zsigmond-kutatás újabb útjait határozta meg („Schwerpunkte der Sigismund-Forschung nach 1945”) – illetve a magyar középkorkutatók közül Engel Pál és Kubinyi András is. (A konferencia tanulmánykötete néhány évvel később jelent meg: *Das Zeitalter König Sigmunds in Ungarn und im Deutschen Reich*. Hrsg. Tilmann Schmidt – Péter Gunst, Debrecen, 2000.) A Lendület-kutatócsoport munkatársai azóta

is több vonatkozásban is foglalkoztak a Zsigmond-korral, mi több, éppen a konstanzi zsinat időszakának szenteltek tanulmányokat. 2014 novemberében, a konstanzi zsinat 600. évfordulója alkalmából konferenciát szerveztünk a zsinat és Magyarország kapcsolatát a középpontba állítva („Causa unionis, causa fidei, causa reformationis in capite et membris”), melynek tanulmányai magyar és idegen nyelven is megjelentek („Causa unionis, causa fidei, causa reformationis in capite et membris”. *Tanulmányok a konstanzi zsinat 600. évfordulója alkalmából.* Szerk. Bárány Attila – Pósn László. Debrecen, Printart-Press, 2014.; *Das Konzil von Konstanz und Ungarn.* Hrsg. von Attila Bárány unter Mitarbeit von Balázs Antal Bacsa. Debrecen, 2016. Memoria Hungariae, 1.)

A fenti eseményeken több alkalommal is felmerült az az igény, hogy a magyarországi vonatkozású, Lengyelországban őrzött okleveles anyag könnyebben kutatható legyen. Gyűjteményünk ezen – jogos – igénynek próbál eleget tenni. Úgy gondolom, a forráskiadvány elkészültéhez hozzájárult mindazon kutatók szellemi hozadéka, akik a konferenciáinkon előadtak és a tanulmányköteteinkben publikáltak, akikkel munkakapcsolatban állunk, vagy akik hozzászólásaikkal, megjegyzéseikkel segítették munkánkat.

Bárány Attila

kutatócsoport-vezető

Az MTA–DE „Magyarország a középkori Európában” Lendület Kutatócsoport

A Divéký Adorján által vezetett Varsói Magyar Intézet könyvtárának ex libris-e.

A könyvtár ma a DE BTK Történelmi Intézet Intézeti Könyvtárának része.

Bevezetés a *Fontes Memoriae Hungariae* sorozat *Varsóban őrzött magyar vonatkozású oklevelek* című kötet első füzetéhez (1350–1386)

Habsburg Albert király halálát követően 1439. október 27-én rövid időn belül újra koronás fő nélkül maradt a Magyar Királyság. Az országnagyok 1440 januárjában királyválasztó országgyűlést tartottak. 1440. január 18-án úgy döntöttek, hogy III. Ulászló lengyel királyt hívják meg a magyar trónra, s egy felhatalmazó oklevéllel Krakkóba menesztették küldötteiket. A történet széles körben ismert, az azonban kevésbé, hogy a döntést megfogalmazó oklevélre tizenhárom pecsét került. A megerősítők nevét az oklevél szövegébe nem foglalták bele, de pecsétjeik azonosítása révén meghatározható a királyválasztó bárók és főpapok személye. Az irat közel hatszáz évet követően is megőrizte mind a tizenhárom pecsétjét rendkívül ép formában, annak ellenére, hogy kifejezetten kalandos utat járt be. Az oklevél pecsétjeiről a millenniumi történeti szintézis, a Magyar Nemzet Történetének vonatkozó fejezete képet is közölt, az oklevél őrzési helyeként a moszkvai levéltárat megjelölve.²

A lengyel levéltárak történetében kevésbé jártas olvasónak szemet szúrhat: mit kerestek lengyel oklevelek a moszkvai levéltárban? A kérdés feloldására segítséggel hívhatjuk a magyar levéltártörténeti irodalmat. Közülük is elsősorban Divéky Adorján³ összefoglalása érdemel különösen nagy figyelmet, aki 1927-ben az öt éve szárnyat bontó Levéltári Közleményekben adott hírt a lengyel levéltárak általa megismert sorsáról.⁴ Ő maga 1909–1911 közötti – mai szemmel különösen hosszú – tanulmányútja során került közvetlen kapcsolatba a fontosabb lengyel könyv- és levéltárakkal. Tanulmányában igyekszik „általános képet” rajzolni az általa megismert magyar vonatkozású forrásokról. Külön fejezetekben ismertette átfogóan az egyes levéltárakat. Jelen helyütt számunkra csak

² *A magyar nemzet története*. I–X. Szerk. Szilágyi Sándor. Bp., 1894–98. IV. kötet, I. könyv, I. fejezet – [I. Ulászló megválasztása](#). A szóban forgó oklevelet a kötet harmadik füzetében találja az olvasó.

³ Divéky Adorján 1934–35-től a varsói Magyar Intézet igazgatója volt, majd 1939-ben a lengyel összeomlás után hazatért, és az akkor megalakuló Kelet-Európa Tanszék vezetője lett. A professzor a varsói intézet és saját könyvtárát is felajánlotta a tanszéknek, így azok ma a Történelmi Intézet részét képezik. Debrecenben 1950-ig, nyugdíjba vonulásáig oktatta a kelet-európai történelmet. Életére I. Kovács Endre nekrológiát a Századok hasábjain: Kovács Endre: †Divéky Adorján (1880–1965). [Századok](#) 99. (1965) 1390–1391. Vö. Mudrák József: A Bölcsészkar egykori professzora: Divéky Adorján. *Közlemények a Debreceni Tudományegyetem történetéből* 1. (2005) 24–26.

⁴ Divéky Adorján: A lengyelországi könyv- és levéltárak magyar vonatkozású kézirati anyaga. [Levéltári Közlemények](#) 5. (1927) 27–58. Vö. Dr. Seimienski József: A lengyel állami levéltárak. [Levéltári Közlemények](#) 8. (1930) 1–29. L. még. Fábian Istvánné: Lengyel levéltárakban. [Levéltári Szemle](#) 20. (1970) 1. szám 233–240.

a Varsói Régi Iratok Levéltárával foglalkozó rész érdekes. Lengyelország harmadik felosztását követően 1808-ban Frigyes Ágost varsói herceg szeptember 2-i dekrétumának kibocsájtásával vette kezdetét az ország állami levéltárainak megszervezése.⁵ A területi levéltárak anyaga ugyan többé-kevésbé épen maradt, de a kezdetben Krakkóban őrzött, majd Varsóba átszállított Krakkói Koronai Levéltárat (Arhiwum Koronne Krakowskie) az országot felosztó hatalmak széthordták. Legjelentősebb részét 1794-ben Alekszandr Vasziljevics Szuворov orosz tábornok Varsó bevétele után hadizsákmányként Szentpétervárra vitte, amit innen később átszállítottak az orosz külügyminisztérium moszkvai levéltárába. A középkori lengyel királyi oklevelek kutatásához tehát a századfordulón még az Orosz Birodalomba kellett utazni. Az első világháborút követően kirobbant lengyel-szovjet háborút az 1921. március 18-án aláírt rigai béke zárta le, melynek keretében a felek megállapodtak a Moszkvába hurcolt lengyel levéltári állagok visszaszolgáltatásáról.

Az országnagyok által megpecsételt Budán kiadott 1440. január 18-i oklevél tehát hosszú útra indult. A királyválasztó követek magukkal vitték Krakkóba, ahonnan a királyi levéltárat III. Zsigmond lengyel király idején (1587–1632) átszállították Varsóba. Más oklevelekkel együtt innen Szentpétervárra, majd Moszkvába szállították az orosz katonák. Varsóba 1921-et követően tért vissza. A szétzilált Krakkói Koronai Levéltárat itt – mai őrzőhelyén – a Varsói Régi Iratok Levéltárában más oklevélállagokkal együtt besorolták a Dokumenty pergaminowe, illetve a Dokumenty papierowe fondokba. Sokat látott oklevélünk értelemszerűen az előbbiben kapott helyet 9040 darab társával együtt.⁶ Ez az irategység öleli fel a Varsóban őrzött pergamen okleveleket a kezdetektől 1918-ig.

Míg maga az irat fél Európát bejárta, szövegét több ízben kiadták. Legújabb kiadása a Monumenta Poloniae Historica sorozat XII. kötetében kapott helyet.⁷ Időközben a Magyar Országos Levéltárban Pauler Gyula főigazgatósága idején (1874–1903) létrehozták a Mohács előtti oklevelek gyűjteményét, amelyet ma Diplomatikai Levéltárként ismerünk. Fekete Nagy Antal és Ila Bálint 1935-ös csehszlovákiai útja során pedig elkészültek a későbbi Diplomatikai Fényképgyűjtemény első darabjai, melynek bővítését Borsa Iván tűzte ki célul, és évek hosszú munkája során koordinálta az Országos Levéltáron kívül őrzött Mohács előtti oklevelek mikrofilmen való gyűjtését.⁸ Sokáig kellett várni,

⁵ Krajewska, Hanna: A Varsói Régi Iratok Levéltárának története és iratállománya. *Levéltári Szemle* 42. (1992) 81–86. 81.

⁶ Tóth Péter kutatási jelentéséből. Ügyiratszám: MNL OL Y szekció 12134/87.

⁷ *Monumenta mediæ ævi historica res gestas Poloniae illustrantia. Pomniki dziejowe wieków srednich do objaśnienia rzeczy polskich służące.* Tom. I–XIX. Cracoviae, 1874–1927. XII. 409–411.

⁸ Borsa Iván: A Magyar Országos Levéltár középkori gyűjteményei. *Erdélyi Múzeum* 58. (1996) 314–321.

hogy lencsevégre kerüljenek a varsói oklevelek. 1987-ben Tóth Péter – akkor éppen a kaposvári Somogy Megyei Levéltár főlevéltárosaaként – tett látogatást a varsói levéltárban és jelölte ki mikrofilmzésre a magyar vonatkozású okleveleket. Jelentéséhez magyar nyelvű regesztákat is csatolt, mind a 75 oklevélre vonatkozóan. Ezt követően a DF keresztségben a 288 959.–289 022., 289 127. és 292 993–293 002. számú jelzeteket kapták, kiragadott példánknak jelzete: 289 005.⁹ Az Országos Levéltár nemzetközileg is egyedülálló munkájának gyümölcseként a DL-DF anyaga 2009-től már online is kutatható.¹⁰ Mára a legtöbb középkorkutató kiindulási „kályhája” lett ez az adatbázis, mely ma már a Hungaricana rendszerén belül érhető el a modern kornak megfelelő köntösben.¹¹

A kutató mégsem veheti szemügyre ebben az adatbázisban oklevelünk pecsétjeit, mivel a mikrofilmek készítői csupán az iratok szövegét fotózták le. A hiányosság az ilyen úgynevezett sokpecsétetes oklevelek kapcsán a legbosszantóbb, hiszen a forrás egyik fontos, sőt véleményünk szerint nélkülözhetetlen része marad a történeti elemzés parlagján. Erre Mályusz Elemér is felfigyelt, aki már 1957-ben megjelent társadalomtörténeti munkájába bevonta az 1440-es I. Ulászló magyar király koronázásához kapcsolódó okleveleket.¹² Közel teljes névsorát Engel Pál és Lövei Pál pontosította,¹³ Engel 1998-as archontológiai munkájába már a követséget küldő oklevelet is beemelte. Igaz, ő még csak az oklevélben név szerint megemlített követeket lajstromozta.

Perényi János tárnokmester működésének tanulmányozása közben akadunk rá erre az oklevélre. Az eredeti tanulmányozására pecséthasználatának vizsgálata kényszerített minket, ezért az MTA–DE „Magyarország a középkori Európában” Lendület Kutatócsoport támogatásával 2014. december első hetében Varsóba utaztunk, remélve, hogy a Varsói Régi Iratok Levéltárában testközelből vizsgáljuk meg az oklevelet. Sajnos azonban az egynél több pecsétet hordozó okleveleket nem szolgáltatják ki a lengyel levéltárosok. Ez részben öröndetes, hiszen így kevésbé sérülnek a becses iratok, viszont a személyes kutatás lehetősége is elvész. A levéltár reprográfiai szolgáltatását igénybe véve azonban egy-két

⁹ Törzsszámuk: [MNL OL X 9736](#).

¹⁰ Ráczy György az adatbázis történetét annak egy fontos állomásán foglalta össze. Ráczy György: A Magyar Országos Levéltárban őrzött 1526 előtti levéltári anyag épülő adatbázisa. Beszámoló és javaslat. In: *Tanulmányok Borsa Iván tiszteletére*. Szerk. Csukovits Enikő. Bp., 1998. 181–196. L. még Ráczy György: Előszó. In: *A Magyar Országos Levéltárban (MOL) a Mohács előtti gyűjteményekhez 1874–2008 között készült levéltári segédletek és oklevelek elektronikus feldolgozása (DL-DF 4.3.)* Bp., 2008.

¹¹ <https://archives.hungaricana.hu/hu/charters/>

¹² Mályusz Elemér: A magyar rendi állam Hunyadi korában I–II. *Századok* 91. (1957) 46–123. és 529–602. I. 76–78. 128. és 131. jegyz.

¹³ Engel Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. In: *Arcanum DVD könyvtár IV. Családtörténet, heraldika, honismeret*. Bp., 2003. VII. fejezet 1440C–D.

hónapon belül már saját képernyőmon elemezhettem az oklevél pecsétjeit. S bár Perényi János pecsétjét ezen nem találtam – mivel a követek nem erősítették meg az oklevelet –, tizenhárom másik országnagy pecsétjét azonosíthattam, így kiderülhet, kik gondolták úgy 1440 januárjában, hogy Albert király utódja a Jagelló dinasztiából származó III. Ulászló lengyel király legyen.

A lengyel–magyar kapcsolatok története iránt mindkét ország kutatói élénk érdeklődést mutattak az elmúlt évszázadokban. Az újkori történetírók igyekeztek feltárni a közös diplomáciatörténet forrásait, szép számmal közöltek a lengyel levéltárakból középkori okleveleket Katonai Istvántól¹⁴ kezdve Wagner Károlyon¹⁵ át Fejér Györgyig.¹⁶ Lovcsányi Gyula 1886-ban a századok hasábjain tette közzé értékezését a lengyel–magyar érintkezések középkori történetéről,¹⁷ s a legújabb korban is születtek munkák a két ország közös metszéspontjairól. Itt említhetjük Tóth Péter munkásságát,¹⁸ Bagi Dániel nemrégiben napvilágot látott kötetét,¹⁹ C. Tóth Norbert több résztanulmányát,²⁰ vagy Pósnán László elsősorban hadtörténeti munkáját,²¹ vagy a Petneki Áron nevével fémjelzett nemrégiben megren-

¹⁴ Katona István: *Historia critica regum Hungariae. Ex fide domesticorum et exterorum scriptorum concinnata. Ordine I–XLII.* Pest, 1779–1817.

¹⁵ Wagner Károly: *Analecta Scepusii sacri et profani.* I–IV. Viena, 1774, Posonii–Cassoviae, 1778.

¹⁶ *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. Tomus. I–XI.* Edd. Georgius Fejér. Budae, 1829–1844.

¹⁷ Lovcsányi Gyula: Adalékok a magyar–lengyel érintkezések történetéhez a mohácsi vész előtt. V. közlemény. *Századok* 20. (1886) 692–715.

¹⁸ Néhány kiragadott péda: Tóth Péter: Lengyel–magyar kapcsolatok a 11. század végéig a középkori hagyományban. *Limes: Nemzetpolitikai Szemle* 20. (2007) 5–21. Uő: *A lengyel Királyi Kancellária Libri Legationum sorozatának magyar vonatkozású iratai II. 1526–1541.* Miskolc, 2003.; Uő: Frangepán Ferenc és Perényi Péter követsége I. Zsigmond lengyel királyhoz. In: *Historia est...: Írások Kovács Béla köszöntésére.* Szerk. Csiffáry Gergely. Eger, 2002 411–424.; Uő: Késmárk és Szepesbéla határügye (1536–1540). *Borsod-Abaúj-Zemplén megye levéltári évkönyve* 11. (2002) 7–39.

¹⁹ Bagi Dániel: *Az Anjouk Krakkóban – Nagy Lajos lengyelországi uralmának belpolitikai kérdései.* Pécs, 2014. Számos, ide citálható munkája mellett ki kell emelnünk szervező munkájának eredményét, melynek keretében lengyel és magyar történészek kutatásai láttak napvilágot egy kötetben: *Hungaro-Polonica: Young Scholars on Medieval Polish–Hungarian Relations.* Szerk. Bagi Dániel, Barabás Gábor, Máté Zsolt. Pécs, 2016.

²⁰ C. Tóth Norbert: Az 1395. évi lengyel betörés. A lengyel–magyar kapcsolatok egy epizódja. In: *Honoris causa. Tanulmányok Engel Pál tiszteletére.* Szerk. Neumann Tibor, Rácz György. Bp.–Pilis-saba, 2009. 447–485.; C. Tóth Norbert: Zsigmond magyar és II. Ulászló király lengyel király személyes találkozási a lublíi béke után (1412–1424). *Történelmi Szemle* 56. (2014) 3. szám 39–356.

²¹ Néhány kiragadott péda: Pósnán László: Zsigmond és a Német Lovagrend. *Hadtörténelmi Közlemények* 111. (1998) 630–656.; Uő: A magyarországi Jagellók és a Német Lovagrend Brandenburgi Albert nagymester idején (1511–1525). *Századok* 150. (2016) 387–406.; Uő: Magyar–porosz kereskedelmi kapcsolatok a középkorban. In: *Magyar Gazdaságtörténeti Évkönyv 2016: Válság – Kereskedelem.* Szerk. Kövér György, Pogány Ágnes, Weisz Boglárka. Bp., 2016. 303–332.

dezett időszaki kiállítást és annak katalógusát.²² A magyar levéltárak anyagából válogatott Stanisław Sroka is, melyből öt kötetnyi forrásközlés látott eddig napvilágot.²³ A téma aktualitását mutatja, hogy Oxfordban a Jagelló-dinasztiával foglalkozó kutatócsoport működik,²⁴ és ezen dinasztia diplomáciatörténetéről nemrégiben Kutatócsoportunk is egy nemzetközi konferenciát szervezett.²⁵

Ezért műhelyünk úgy gondolta, hogy a „Magyarország a középkori Európában” című online digitális forrásadatbázisában színes fotókon elérhetővé és kereshetővé teszi az összes magyar vonatkozású Varsóban őrzött oklevelet.²⁶ Adatbázisunk 2016-ban indult útjára és vált alkalmassá arra, hogy a kutatócsoport tagjai által végzett levéltári kutatások során gyűjtött, elsősorban külpolitikai dokumentumokat – melyek között találhatóak klasszikus értelemben vett Hungaricák is – ebben a rendszerben közöljük. Tesszük ezt mindazért, mert úgy véljük, a MTA támogatásával folytatott kutatások mindenki számára elérhetőek kell, hogy legyenek, ezzel pedig lehetőséget adunk primer források más szempontú vizsgálataihoz is. Az adatbázis nem forrásközlés, hanem elsődleges források közzététele képi formátumban, kereshető metaadatokkal ellátva. A kutatócsoport fogadóintézete a Debreceni Egyetem, egy integrált intézmény, így lehetőségünk van használni az Informatikai Kar technikai hátterét. Ez hosszútávú elérést biztosít, fenntartható, a regisztrált felhasználók számára ingyenes. A Debreceni Egyetem szerverén futó egyedi fejlesztésű, JAVA rendszerű alkalmazás képalapú adatbázis, melynek alapegységei a rekordok. Minden rekordot egy-egy képpel és 18 db metaadat-mezővel láttunk el, melyből tizenhárom darab kereshető. A rekordok a források provenienciája szerint kereshető halmazokba soroltak, az egyes rekordok összekapcsolhatóak, és a rendszer átjárhatóságot biztosít más online felületekkel, vagyis külső hivatkozások elhelyezésére ad lehetőséget.

A varsói anyag feltöltésekor lettünk arra figyelmesek, hogy az oklevelek jelentős része már kiadatott korábban lengyel, vagy magyar történetírók kezének köszönhetően. Többségük azonban nehezen hozzáférhető, s bár sok megtalálható online, vizsgálatukat ma már nehézkessé teszi a régies betűszedés, különö-

²² Közös úton – Budapest és Krakkó a középkorban. Időszaki kiállítás a Budapesti Történeti Múzeum Vármúzeumában. 2016. március 19. – 2016. július 24. A katalógus megjelenés alatt.

²³ *Dokumenty polskie z archiwów dawnego Królestwa Węgier I–V*. Szerk. Stanisław Sroka. Kraków, 1998–2012.

²⁴ The Jagiellonians: Dynasty, Memory and Identity in Central Europe. <http://www.jagiellonians.com/>

²⁵ The Jagiellonians in Europe: Dynastic Diplomacy and Foreign Relations. Debrecen, 2015. április 10–11. A konferencia előadásainak írott változata azóta tanulmánykötetünkben látott napvilágot: The Jagiellonians in Europe: Dynastic Diplomacy and Foreign Relations. Edited by Attila Bárány, in co-operation with Balázs Antal Bacsa. Debrecen, 2016. Memoria Hungariae, 2.

²⁶ <http://lendulet.memhung.unideb.hu> 2. 2. 6. 2. Verziószám.

sen Maciej Dogiel *Codex diplomaticusa* esetében.²⁷ Ezért úgy döntöttünk, hogy az adatbázis rekordjaihoz csatoljuk az teljes oklevélszövegek modern átiratát, egy-egy bővebb fejrészével ellátva, az oklevél külső jegyeinek ismertetését és kiadásainak helyeit is feltüntetve. Az anyagot négy korszakra osztottuk, és útjára indítjuk a Fontes Memoriae Hungariae forráskiadvány sorozatunkat, melynek első darabját tartja a kedves olvasó a kezében, vagyis látja a monitorán. A kiadványsorozat darabjai ugyanis csak online jelennek meg honlapunkon,²⁸ mivel szerves részét képezik az adatbázisnak, továbbá több hiperhivatkozást ágyaztunk be a jegyzetapparátusba, elsősorban az oklevelek korábbi kiadásainak online elérhetőségét jelezve. A Hungaricana adatbázisa lehetővé teszi, hogy az adott oklevél konkrét DF jelzetére irányítsuk az olvasót, így annak linkjét minden oklevél esetén a jelzet mögé beágyaztuk.²⁹ Az online forma tette nélkülözhetővé a név-, hely-, és tárgymutató készítését is. A személy- és helyneveket az adatbázis rekordjaiban külön mezőben fel is tüntettük, így azok alapján a keresést ott is elvégezhetik az érdeklődők.

Bár az oklevelek közzétételének célja nem elsősorban a forrásközlés, hanem a rendszerezés és elérhetővé tévés, meg kell jegyeznünk, hogy a DF adatbázisához képest több magyar vonatkozású oklevelet teszünk közzé gyűjtésünkben. Úgy gondoljuk ugyanis, hogy a törvényesen megválasztott vagy megkoronázott magyar királyok által kiadott oklevelek – különösen, ha ez az intulatióban fel is van tüntetve – igenis hungaricák.³⁰ Így például a tartalmában nem magyar relevanciájú, de I. Ulászló, Mátyás, II. Ulászló és II. Lajos által kiadott, DF-ből hiányzó varsói oklevelek is helyet kaptak a forrásadatbázisban. Különös tekintettel I. Ulászló királyra, akinek számos oklevele maradt fenn a levéltárban, jórészüket a lengyel királyi titkospecséttel megerősítve, de ismeretükben pontosítható pecséthasználata és itineráriuma is.³¹ Ezeket csupán regesztákban kívánjuk közzétenni, mellőzve a teljes szövegeket, az esetleges kiadásokat azonban feltüntetjük. Szerves részét képezi majd a forráskiadásnak az oklevelek pecsétjeinek leírása,

²⁷ *Codex diplomaticus Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae. Tomus I.* Edd. Dogiel, Marcina. Vilnae, 1758.

²⁸ <http://memhung.unideb.hu/>

²⁹ A kiadványban található összes link mögötti tartalom letöltési ideje: 2017. április 23.

³⁰ A Hungarica fogalmára I. Visket Zoltán–Zentai Katalin: A hungarikakutatás és a Magyar Országos Levéltárban őrzött hungarikajelentés-gyűjtemény. *Levéltári Szemle* 55. (2005) 41–57. Vö. Borsa Iván: A magyar medievisztika forráskérdései. *Levéltári Közlemények* 44–45. (1974), 103–121.; Borsa Iván: A hungarikakutatás aktuális kérdései. *Levéltári Szemle* 36. (1986), 2. szám 8–13.; Kollega Tarsoly István: Levéltári hungarika kutatás. *Levéltári Szemle* 42. (1992) 2. szám 40–52.

³¹ Vö. Novák Ádám: Additions to the itinerary and seals of King Władysław I of Hungary in the light of recent Hungarica research. *The Jagiellonians in Europe: Dynastic Diplomacy and Foreign Relations*. Edited by Attila Bárány, in co-operation with Balázs Antal Bacsa. Debrecen, 2016. (Memoria Hungariae, 2.) 41–55.

melyek képei az adatbázisban szintén megtekinthetők lesznek. Bízunk benne, hogy kiadványunk hasznos segédletét képezi majd történetírásunknak.

Debrecen, 2017. április 23.

Novák Ádám
szerkesztő

Oklevélszövegek

I.

1350. április 4. Buda. I. Lajos király oklevele, amelyben átengedi Kázmér lengyel királynak Oroszországot, intézkedik annak sorsáról arra az esetre, ha Kázménak utóda születnék, továbbá a korábbi szerződéseknek megfelelően fivére, István nevében is segítséget ígér a poroszországi keresztetek ellen.

Nos Ludovicus Dei gratia Hungariae, Jerosolimi, Sycliae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae,¹ Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Comaniae, Bulgariaeque rex, princeps Salernitanus et honoris montis Sancti Angeli dominus memoriae commendantes tenore praesentium significamus, quibus expedit universis, quod nos regnum Russciae, quod praedecessorum nostrorum olim illustrium regum Hungariae beatarum recordationum fore dignoscebatur et per consequens eiusdem regni Hungariae regimine et trono regalis dignitatis ad nos iure successorio devolutis, nostrum fore dignoscitur, serenissimo principi domino Casimiro, eadem gratia regi Poloniae, avunculo nostro carissimo de consensu incliti principis domini Stephani, ducis totius Sclavoniae, Dalmatiae et Croatiae, fratris nostri carissimi dedimus et donavimus, in his scriptis huiusmodi moderamine et pacto interpositis, quod si praedicto domino regi Poloniae Divina gratia filium condonabit, quandocumque voluerimus, ab eodem filio suo et suis heredibus sexus masculini, non tamen a dicto domino Casimiro rege usque vitam suam nos vel dictus dominus dux Stephanus frater noster, aut utrorumque nostrorum heredes dictum regnum pro centum millibus florenis redimere possimus atque valeamus, filius vero ipsius domini regis vel sui heredes nobis vel dicto domino Stephano duci aut heredibus nostris, occasione qualibet et contradictione semotis, reddere et restaurare tenebuntur regnum praenotatum. Si vero eundem dominum regem Poloniae sine herede sexus masculini, quod absit, decedere contingat, extunc dictum regnum Russciae tanquam ius nostrum proprietarium eodem modo, sicut regnum Poloniae ad nostras manus devolvetur iuxta principalem conventionem nostram de regno Poloniae praenotato factam pleno iure. Subsidium autem et auxilium contra cruciferos de Pruscia et alios quoslibet superscriptis [!] duntaxat praedicti regni Russciae dum et quando expediens fuerit et opportunum, iuxta modum et formam prioris compositionis inter dominum Carolum regem, genitorem nostrum pia memoriae et per consequens nos, ac ipsum dominum regem Poloniae habitae nos vel idem dominus Stephanus dux frater noster

¹ Az oklevél átirója itt is és a többi átirított oklevélben is Bamae, illetve Baniae neveket ír Ramae helyett, nyilván nem ismerte ezt a nevet. Tévedését természetesen javítottuk. (Tóth Péter)

compraestabuntur [!] domino regi Poloniae praenotato. In cuius rei memoriam praesentes concessimus literas nostras privilegiales pendentibus sigillis [!] nostro et eiusdem serenissimi ducis munimine roboratas. Datum Budae, in octava festi Paschae, anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5525.

MNL OL DF: [288 978.](#)

MH: 11011–12.

Regesztája: [AO XXXIV. 256. \(Óváry I. 53. sz.\)](#)

Átírtá Janussius doctor, kancellár Krakkóban, 1357. augusztus 27-én egy másik oklevéllel együtt (lásd a 7. számot); az átírat 60 x 28 cm nagyságú, erősen rongált és hiányos hártya, amelynek függőpecsétje elveszett. Mellette helyezték el 8 oldal terjedelmű újkori másolatát, amely akkor készült, amikor az oklevél még jobb állapotban volt. Az átíró oklevél az eredet in lévő pecséteket a következőképpen írta le: [...] litera de duobus sigillis rotundis de caera communi in filis sericeis viridi coloris est sigillata. In superficie primi sigilli quaedam ymago sedens in sua regia maiestate, induta de purpura, coronam habens in capite, sceptrum vero tenens in manu dextra et globum cum cruce in manu sinistra. Literae circumferentiales cruce praemissa sunt istae: Ludovicus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae. A tergo vero sigilli primi in medio clypeus, in quo clypeo crux geminata, quae super tribus lapidibus, literae circumferentiales praemissa cruce: Comaniae, Bulgarorumque rex et princeps Salernitanus et honoris montis Sancti Angeli. In superficie secundi sigilli homo armatus in equo phallerato, gladio vibrato, in galea, literae circumferentiales praemissa cruce: Sigillum domini Stephani Dei gratia ducis. A tergo sigilli secundi: in medio clypeus cum quatuor pertracturis et crux geminata super clypeo. Literae circumferentiales: Totius Sclavoniae et Dalmatiae.

(Tóth Péter)

1353. május 27. Buda. I. Lajos király oklevele, amellyel a Mazowszéhez tartozó płocki dukátusért cserébe átenged két mezővárost azok összes tartozékával Károly római és cseh királynak, Kázmér lengyel király és Bolko świdnicei herceg beleegyezésével.

Nos Ludowicus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Comaniae, Bolgariaeque rex notum facimus universis, quia serenissimus ac invictissimus princeps et dominus, dominus Karolus Romanorum semper augustus et Boemiae rex occasione sinceræ dilectionis et favorosi affectus, quo personam nostram, necnon magnifici principis domini Kazimiri regis Poloniae illustris, fratris nostri dilecti pia benignitate prosequitur nobis ambobus, heredibus et successoribus nostris, Hungariae et Poloniae regibus, ducatum Ploczensem cum appendiis, dominio et pertinentiis suis, necnon omnia iura, quae sibi in praedicto Ploczensi ducatu et aliis principatibus Mazoviae competunt, rite donavit, sicut in literis factis desuper lucidius continetur, nos tanto favori volentes vicem respondere et benignis ac firmis exhibitionibus ipsius relative dilectionis studio respondere, sibi, heredibus et successoribus suis, regibus Boemiae et eiusdem regni coronae oppida Byczeyn et Creutzeburg cum vasallis, districtibus, metis, dominiis et circumferentibus suis deliberatione praevia et sano, fidelium nostrorum accedente consilio, auctoritate procuratoria, quam in hoc et omnibus infrascriptis et eorum quolibet nomine et vice dicti regis Poloniae, nostri fratris plene potimur, reddimus et restituimus universos et singulos vasallos, cives, homines et inhabitatores oppidorum et pertinentiarum huiusmodi nostro et dicti regis Poloniae nomine ab omni fidelitatis et subiectionis homagio, iuramentis et promissionibus nobis utrobique praescitis virtute praesentium absolventes ipsum regem Romanorum et Boemiae, necnon illustrem principem dominum Bolkonem, ducem Swidniczensem, consanguinem nostrum, fideiussores et compromissores ipsorum ab omnibus debitis, in quibus praefato regi Poloniae per litteras seu alio quovis modo obligari noscuntur, nomine et vice, quibus supra liberos et quietos dimittimus ac penitus absolutos, nominatim et expresse cives Swidnicenses seu alios quoscumque homines ducatus eiusdem ab omnibus promissionibus, quas occasione talium debitorum pro parte ducis praefati regi praedicto Poloniae fecerunt voce vel scripto, praesentibus absolventes. Insuper promittimus nos efficaciter obligantes praedicto fratri nostro, Romanorum et Boemiae regi omnino facere et actualiter procurare, quod praefatus frater noster Poloniae rex infra spatium quatuor mensium a data praesentium computandorum huiusmodi ordinationem, compositionem, donationem, cessionem et omnia alia et singula per nos ordinata et facta, donata sive concessa cum dicto fratre nostro Romanorum et Boemiae rege nostro proprio et eiusdem fratris nostri

regis Poloniae nomine et vice ratificabit, acceptabit et approbabit et in nullo penitus contradicet vel faciet, seu etiam deviabit, ymo praedictis omnibus et singulis se confirmando suum consensum et assensum expresse adhibebit ac super praemissis eidem fratri nostro Romanorum et Boemiae regi litteras suas dabit et exhibebit, qualibet occasione relegata. In quorum omnium testimonium ac evidentem firmitatem praesentes fieri fecimus, sigillique dupplicis et autentici appensione muniri. Datum Budae, anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio, VI. Kalendas Iunii, regni autem nostri anno duodecimo.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 16.

MH: 11007–8.

MNL OL DF: [288 959](#).

Közli: [Fejér, CDH, IX/2. 111. sz.](#) (de egy, a bécsi levéltárban lévő oklevélre hivatkozva).

Kázmér lengyel király kérésére átírja a másik 1353. május 27-én kelt oklevéllel együtt (*lásd a 3. számot*) IV. Károly császár Prágában, 1356. április 23-án; az átíró oklevél 45 x 26 cm nagyságú hártyán, amelynek hártyaszalagon függő pecsétje elveszett.

(Tóth Péter)

1353. május 27. Buda. *I. Lajos király oklevele, amelyben IV. Károly római és cseh király javára lemond mindazokról a jogokról, amelyek a swidnicai és jawori hercegségekben őt vagy a magyar koronát megilletik, s egyúttal segítséget ígér a császárnak mindazok ellen, akik a mondott hercegségek birtokában háborgatni akarnák őt.*

Nos Ludowicus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae, Comaniae, Bulgariaeque rex, princeps Salernitanus et et honoris montis Sancti Angeli dominus notum facimus universis, quod nos ob amoris sinceri puritatem, quo serenissimum ac invictissimum principem et dominum, dominum Karolum Romanorum semper augustum et Boemiae regem specialis dilectionis favore prosequimur, ipsi tamquam regi Boemiae, haeredibus et successoribus eius, Boemiae regibus et eiusdem regni coronae imperpetuum ducatus Swidnicensem et Jaurensem cum omnibus ipsorum appendiciis, dominiis et pertinentiis, necnon omnia iura, quae nobis, regno seu coronae Hungariae in dictis ducatus quavis ratione competunt seu valebunt competere, rite dedimus et praesentibus sponte ac liberaliter erogamus, renuntiantes expresse pro nobis, fratribus, haeredibus ac successoribus nostris, regibus Hungariae omni iuri, impetitioni, iurisdictioni et omnibus simpliciter respectibus nobis, regno et coronae Hungariae competentibus in eisdem. Promittimus etiam bona et sincera fide supradicto Romanorum semper augusti et Boemiae regi, tamquam regi Boemiae, fratri et amico nostro karissimo, haeredibus et successoribus suis, Boemiae regibus, dum et quociens requisiti seu moniti fuerimus, adversus quoslibet invasores seu aemulos eorundem, qui eos in praedictorum ducatum, appendiciorum, dominiorum, iurium et pertinentiarum possessione impedire seu molestare contenderent, opportunum impendere auxilium et iuvamen, praesentium sub nostrae maiestatis sigillo duplici testimonio litterarum. Datum Budae, anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio, VI. Kalendas Iunii, regni autem nostri anno duodecimo.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 16.

MH: 11009–10.

MNL OL DF: [288 959](#).

Közl: [Fejér, CDH IX/2. 111. sz.](#) (de egy, a bécsi levéltárban lévő oklevél alapján).

Kázmér lengyel király kérésére átírja a másik 1353. május 27-én kelt oklevéllel együtt (*lásd a 2. számot*) IV. Károly császár Prágában, 1356. április 23-án; az átíró oklevél 45 x 26 cm nagyságú hártyán, amelynek hártyaszalagon függő pecsétje elveszett.

(Tóth Péter)

135[4-5].² január 25. Buda. I. Lajos király nyílt parancslevele, amely szerint Kázmér lengyel király kérésére engedélyezte, hogy a lengyel kereskedők egészen Liptó, Sáros és Szepes vármegyékig sőt hozzanak be Magyarországra.

Ludovicus Dei gratia rex Hungariae fidelibus suis praelatis, baronibus, comitibus, castellanis, nobilibus et aliis cuiusvis status et praeeminentiae hominibus, quibus praesentes ostendentur, salutem et gratiam. Noveritis, quod nos ad caritativam et fraternalem instantiam excellentis principis domini Kazimiri eadem gratia regis Poloniae, fratris nostri carissimi annuimus, ut sales dicti regis fratris nostri de Polonia usque civitatem nostram Sarus, Scepusiensem et Lyptoviensem et non ultra per Hungaros, Polonos et alterius cuiusvis ydiomatis homines mercatores libere et sine omni contradictione ac impedimento adducantur venditioni exponendo. Igitur fidelitati vestrae firmo edicto regio praecipientes mandamus, quatenus praedictos mercatores, cuiuscunque nationis existant, praedictos sales de regno Poloniae in regnum nostrum, scilicet usque civitatem nostram Sarus in terra Scepusiensi et Lyptoviensi importantes nullo modo praesumptis impedire, sed eosdem libere incedere admittatis, aliud optentu nostrae dilectionis facere non audentes. Et haec volumus ubique in illis finibus palam facere proclamari. Datum Budae, in festo Conversionis Beatae Pauli apostoli, anno Domini Millesimo CCC-o L-o q[- - -].

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5524.

MH: 11001-2.

MNL OL DF [288 977](#).

Közl: [Fejér, CDH IX/2. 154. sz.](#) (Dogiel alapján.)

Átírja I. Lajos két másik oklevelével együtt (lásd az 5. és 6. számokat) János krakkói kancellár Krakkóban, 1355. szeptember 1. előtt. Az átíró oklevél hártya, mérete: 34 x 30 cm, függőpecsétje elveszett. Az átíró oklevél a következőket mondja az ártírtak pecsétjeiről: [...] in superficie praedictorum quaedam ymago sedens in sede regiae mayestatis, induta purpura, coronata, habens sceptrum in manu dextra et globum cum cruce in manu sinistra, litterae circumferentiales cruce praemissa sunt istae: Lodovicus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae sive Gallitiae, Lodomeriae.

(Tóth Péter)

² Az oklevél évi keletéből csupán a „q” kezdőbetű olvasható ki.

5.

1355. január 24. Buda. I. Lajos király oklevele Kázmér lengyel király számára, amelyben a ruténiai ügyek rendeződéséig haladékat ad a nevezettnek, hogy visszafizesse azt az összeget, amelyet ottani birtokjogának visszaállítása érdekében adott neki.

Nos Lodovicus Dei gratia rex Hungariae vobis, serenissimo principi domino Kazimero eadem gratia Polonorum regi, illustro avunculo nostro praedicto asumpimus et promittimus ac spondemus, quod debitum, quo nobis occasione regni Ruthenorum tenemini, quod a nobis recognovistis et super quo mediantibus litteris vestris nobis existitis obligati, a vobis non repetemus, nec vos impetere intendemus super ipso vel illud exigere, donec possessionem pacificatam seu dominium prout praedecessores vestri habuerunt, optinere vallueritis regni praenotati. Sed cum illam optinueritis Deo duce, volumus, ut debitum ipsum plenarie, prout tenemini persolvatis. Datum Budae, vigesimo quarto die mensis Januarii, anno Domini Millesimo CCC-o L-o quinto.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5524.

MH: 11003–4.

MNL OL DF: [288 977](#).

Közli: [Fejér, CDH IX/2. 178. sz.](#) (Dogiel alapján).

Átírja János krakkói kancellár 1355. szeptember 1. előtt, Krakkóban (lásd a 4. sz. oklevélnél leírtakat).

(Tóth Péter)

6.

1355. január 24. Buda. I. Lajos király levele, amelyben megígéri Kázmér lengyel királynak, hogy ha személyesen nem tudna jelen lenni a litvánok elleni hadjáratban, akkor a szokásosnál nagyobb létszámú hadinépet küld majd segítségül.

Princeps serenissime et sincere, karissime domine Kazimire, illustris rex Poloniae! Quia pro praesente vestra expeditione, quam contra Litvanos vos fateamini, habiturum subsidium nostrum personale aut gentis oportunae vobis per nos impendi fraternaliter exposcitis, idcirco nos Lodovicus Dei gratia rex Hungariae promittimus, ut si protunc aliquo negotio impediti in ipsa expeditione personaliter interesse nequeamus, gentis tamen amplioris, quam alias consueveramus praesidium fraternali vestrae celsitudini imperari promptos nos offeremus et paratos pro exterminio et confusione eorundem. Datum Budae, vicesimo quarto die mensis Januarii, anno Domini Millesimo CCC-o L-o quinto.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5524.

MH: 11005–6.

MNL OL DF: [288 977](#).

Közli: [Fejér, CDH IX/2. 179. sz.](#) (Dogiel alapján).

Átírja János krakkói kancellár 1355. szeptember 1. előtt, Krakkóban (lásd a 4. sz. oklevélnél leírtakat).

(Tóth Péter)

1355. április 12. Buda. *I. Lajos király oklevele, amellyel – akadályoztatva lévén – felhatalmazza anyját, Erzsébet királynét, hogy Zunduch városában fogadja a lengyel rendek hűségsküjét az ő nevében és örökösei, vagy ezek hiányában János herceg nevében is.*

Nos Ludovicus Dei gratia rex Hungariae notum facimus universis praesentes litteras inspecturis, quod cum nos ad petendum, recipiendum et exigendum fidelitatis, subiectionis, obedientiae, homagionis et dominii proprietarii ac iuris successionis regiminis et gubernationis regni Poloniae iuramentum per universos praelatos, duces, barones, proceres, milites, nobiles, castellanos, civitatum oppidum ac villarum cives iuratos et hospites ac cuiuscunque status et conditionis homines nobis et haeredibus nostris ex nostro femore descendentibus, vel illis non extantibus inclyto principi domino Johanni duci, nato olim domini ducis Stephani fratris nostri piaae recordationis in casum, ubi serenissimum principem dominum Casimirum praemissa gratia eiusdem Poloniae regni regem, avunculum nostrum praedilectum sine haeredibus masculini sexus decedere contingerit, de ipsius domini regis beneplacito, voluntate et consensu exhibendum et praestandum ac dudum illustrissimo principi Carolo, genitori nostro carissimo felicis memoriae pro se ipso ac nobis, nostrisque haeredibus exigenti mediantibus efficacissimis instrumentis et litteris exhibitis ad praefata innovandum et per praedictum dominum regem Poloniae anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo quinto, scilicet vigesima tertia mensis Februarii Budae, in domo nostra regia innovatum per ipsum ac omnes supradictos ad quindenae festi Paschae nunc venturae affectuosissime invitati in civitatem Zunduch aut personaliter accedere, aut casu aliquo impediante excellentissimam principissam dominam reginam, genetricem nostram carissimam destinare debuissemus, prout inter nos ac dominum regem praelibatum primitus ordinatum, dispositum, deliberatum ac firmatum ac litteris vallatum utrorumque. Et quia nos ad praesens rationabiliter impediti et aliis arduis negotiis occupati pro sacramento ipso exigendo sicut promissimus, accedere non valemus, ideo iam dictam dominam reginam genetricem nostram duximus destinandam, eamque constituimus nostram procuratricem, negotiorum gestricem ac nuntiam quo ad idem speciale, dantes eidem plenam potestatem pro nobis, haeredibus nostris, aut illis non existentibus pro domino Johanne duce, nepote nostro praedicto et ipsius haeredibus vice nostrae personae et etiam eorundem ab omnibus praelatis, ducibus, baronibus, proceribus, militibus, nobilibus, castellanis, civitatum, oppidorum ac villarum civibus iuratis et hospitibus ac cuiusvis status et conditionis hominibus supradictis per se aut procuratores idoneos sacramentum fidelitatum, subiectionis, obedientiae, homagii,

dominii proprietarii et iuris successionis regiminis et gubernationis regni Poloniae praelibati praestandum, exhibendum in nostram personam recipiendi et exigendi ac oblatum et praestitum acceptandi, nosque ad ea, quae in litteris pactorum initorum cum eodem genitore nostro ac ubicunque continentur et quae per ipsum ac nos circa haec assumpta existunt, efficaciter obligandi ac ea si petita fuerint, in nostram maiestatem iuramento firmare corporali ratum nos promittentes habere atque gratum, quidquid per eandem genetricem nostram actum, factum, ordinatum, dispositum, deliberatum, gestum fuerit et firmatum in praemissis et quolibet promissorum praesentium sub nostrae maiestatis testimonio litterarum. Datum Budae, die duodecimo mensis Aprilis anno supradicto.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5525.

MH: 11013–11014.

MNL OL DF: [288 978](#).

Regesztája: [Óváry I. 55. sz.](#)

Átírta Janussius doctor, kancellár Krakkóban, 1357. augusztus 27-én egy másik oklevéllel együtt (lásd az 1. számot). Az átíró oklevél az eredetin lévő pecséteket a következőképpen írja le: [...] secunda vero littera [!] similiter de sigillo rotundo de cera communi sigillata, pendens in pergameno, in superficie huius sigilli ymago sedens in sua regia maiestate, coronam habens, sceptrum tenens in manu dextra et globum cum cruce in manu sinistra, litterae circumferentiales cruce praemissa sunt istae: Lodovicus Dei gratia Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, Ramae, Serviae, Gallitiae, Lodomeriae [...]

(Tóth Péter)

1355. április 30. Zadoch. *Vásári Miklós esztergomi érsek, Gönyüi Tamás királyi ajtónállómester, Marócsuk királynéi lovászmester és más főurak oklevele, amellyel kötelezik magukat azon egyezés betartására, amely Károly Róbert magyar és Kázmér lengyel király között született a lengyel trón utódlására nézve.*

In Christi nomine amen. Quum est moris, consuetudinis atque consonum rationi, ut quidque regia maiestas de consilio et beneplacito praelatorum et baronum, procerum ac nobilium regni sui decreverit faciendum sive statuendum et matura deliberatione praehabita agit, ordinat et disponit in hiis praesertim, quae ad utilitatem, honorem et commodum suum, suique regni venire possunt, non inmerito sic ordinata acta et disposita ab omnibus regni incolis debent approbari et inviolabiliter observari. Hinc est, quod nos Nicolaus Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Strigoniensis, locique eiusdem comes perpetuus de Thuruch, Thomas Petri magister ianitorum regalium et castellanus de Chokokow, Morothwe magister agazonum reginalium et comes de Beregh, Nicolaus praepositus Scepcziensis, Ladislaus praepositus Chazmensis, comes capellae reginae, Gregorius custos Waradiensis decretorum doctor, Johannes Olyueri magister dapiferorum reginalium ac Johannes Allexandri comes Czwngradiensis et castellanus de Gymus et de Zendrew de consensu, mandato, beneplacito et voluntate serenissimorum principum domini Lodovici praedicta gratia regis et dominae Elizabeth reginae Hungariae genitricis eiusdem, dominorum nostrorum vobis, excellentissimo principi domino Kazimiro saepedicta gratia Polonorum regi personaliter recipienti promittimus bona fide, absque omni dolo sive fraude, quod ad hoc, ut composito, ordinato et disposito, quae dudum inter vos et potentissimum principem quondam dominum regem Karolum, sororium vestrum dominum atque nostrum super subiectione homagii ac regimine regni vestri Poloniae in persona serenissimorum principum dominorum Lodovici, Andreae et Stephani natorum ipsius in casum, ubi vos absque haerede masculini sexus decedere contingeret, inita fuit et firmata. Et nunc praefatis dominis Andrea et Stephano sublati de hac vita, inter vos et praelibatum dominum nostrum regem ac inclitum principem dominum Johannem ducem totius Sclavoniae, Croatiae et Dalmatiae, supradicti domini Stephani ducis filium, nepotes vestros, quo ad eorum haeredum atque ipsorum sexus, de quo supra personas innotata perpetuis temporibus inviolabiliter et inconcusse, quo ad omnes suos articulos ac clausulas tam quo ad ea, quae per vos sunt assumpta, quam quo ad ea, quae per praedictos dominos nostros regem et reginam vobis, regnique vestri regnicolis assumpta existunt, vice versa perseverent, toto nostro posse et conamine erga praedictos dominos nostros efficacitate insistemus, ipsisque quo ad omnia

praedicta et quae ea contingere possent, quoquomodo assistemus consiliis et auxiliis oportunis, et nichilominus quae per nos circa praedicta alias donec fieri promptis effectibus curabimus adimplere. Sic Deus nos adiuvet et haec sancta, quam tangimus ewangelia. In quorum testimonium sigilla nostra praesentibus duximus appendenda. Data in Zadoch, in vigilia Sanctorum Philippi et Iacobi apostolorum, anno Domini M-o CCC-o quinquagesimo quinto.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5526.

MH: 11015–16.

MNL OL DF: [288 979](#).

Közl: [Fejér, CDH IX/2. 201. sz.](#) (Dogiel alapján, sok hibával és hiányosan.)

Átírja János krakkói dékán és kancellár 1357. szeptember 27-én, Krakkóban. Az átírt oklevél hártya, amelynek mérete 40 x 35 cm. Függetlenként elveszett. Ez az eredeti oklevél pecsétjeiről a következőket írja: [...] cui quidem litterae decem sigilla, duo oblongae figurae, octo vero sphaericae figurae de cera communi ad tergum scilicet, ad faciem de cera rubea, solum ultimum sigillum de cera communi ex utraque parte, in pergamem praesulis appendebant.

(Tóth Péter)

9.

1364. május 8. Krakkó. *I. Lajos magyar király oklevele, amely szerint hozzájárul ahhoz, hogy ha Kázmér lengyel királynak fiú utódja születik, ő örökölje a lengyel trónt, s intézkedik arra az esetre nézve is, ha Kázmérnak leánya születik, hogy tudniillik őt a korábbi rendelkezéseknek megfelelően, illőképpen házasítsák majd meg.*

Nos Lodovicus Dei gratia rex Hungariae notum facimus, quibus expedit universis, quod licet regnum Poloniae ex renuntiatione et obligatione per serenissimum principem dominum Kazimerium eadem gratia regem Poloniae, fratrem nostrum carissimum pluries nobis facta post tempora vitae ipsius ad nos debeat cum pleno iure pertinere, nos tamen voluntati suae annuentes exnunc admittamus, quod si aliquam filiam principis sibi in uxorem duxerit, exqua prolem masculinam dumtaxat legitime procreaverit, ipsam sibi succedere in praedicto regno Poloniae tamquam verum haeredem quavis obligatione eiusdem regni non obstante, ita tamen, quod in casum, quo dictus dominus rex Poloniae frater noster non filium, sed filiam habuerit legitimam, eam iuxta pristinae ordinationis et dispositionis nostrae formam mediante pecunia, prout in litteris et instrumentis exinde confectis expressatum est, cum debita solempnitate nuptui tradere promittimus et pollicemur. Sed iuramentum, conditionem, compositionem et obligationem prius inter ipsum et nos factam et multis litteris vallatam in suo vigore et firmitate volumus per omnia remanere harum sub nostrae maiestatis testimonio litterarum. Datum Cracoviae, in festo Beati Stanizlai martyris, anno Domini M-mo tricentesimo sexagesimo quarto.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5527. sz.

MH: 11017–19.

MNL OL DF: [288 980.](#)

Regesztája: [Óváry I. 91. sz.](#)

Hártyán, amelynek mérete 18 x 36 cm. Bőrszalagon függő, I. Lajos király 1363 után vésetett második kettős felségpecsétjének előlapjával. A pecsét erősen sérült, restaurált. Csupán egyharmada eredeti, mely a trónon ülő király alakját és a körirat alsó ötödét ábrázolja. Hátlapja nincs, csak az öntőforma mintája látható.

(Tóth Péter–Novák Ádám)

1368. Rudger János késmárki bíró és a négy szenior oklevele, amellyel a jeruzsálemi Szent Sír lovagrend landeki kolostorának adományozzák a városban lévő Szent Erzsébet templomot, valamint ezzel együtt bizonyos szabad és adóköteles szántóföldeket, továbbá egy fél malmot.

In nomine Domini amen. Ex quo omnia entia tendi habent ad esse primum et cum homo sit rationalis creatura et mediante ratione assimiletur entibus nobilissimis, porro quae specialiter videntur ad culmen et fulciamenta primi entis, quod est nobilissimus homoque, qui est creatura infima, merito eademque fulciamenta supplere tenetur tanquam loco a minori. Nos igitur Johannes iudex cognomine dictus Rudger, nec non quatuor seniores, totaque communitas civitatis Fori Caseorum Strigoniensis dyocesis inspectis et consideratis habitibus salutaribus, operumque piorum ordinis Sancti Sepulcri Jerosolimitani, considerataque perseverantia pietatis claustrum in Landek, fratrumque inibi habitantium, unde eisdem fratribus, ordinique ipsorum ad instantem supplicationem ipsorum contulimus, dedimus et donavimus ecclesiam Sanctae Elyzabet inferiorem in praedicta civitate videlicet Foro Caseorum, intra muros situatam, sub nomine oratorii dotatam XXXII iugeribus liberis bonae terrae arabilis et sex mediis iugeribus, quae faciunt tria plena iugera, etiam liberis, et XXXII iugeribus censualibus etiam bonae terrae et medio molendino situatum [!] prope civitatem praedictam, idemque medium molendinum legatum sub forma testamenti, huius mediam marcam (?) in censu et est opus dare censum de media marca cum contingerit secundum consuetudinem terrae Scepusiensis, quotiens videlicet expedire. Quam quidem ecclesiam inferiorem praedictam contulimus ipsis fratribus ordinis praedicti, ut nomine ipsorum elegimus ydoneum praespiterum dominum Eberhardum ipsam praefatam ecclesiam inferiorem habendam, possidendam, regendam et proventus ipsi ecclesiae deputatos in proprios usus convertendos, prout sibi et suis fratribus melius videbitur expedire, salvo tamen iure ecclesiae nostrae parochialis. Quarum quidem et libertatem collationis ecclesiarum possidemus et fungimur ex speciali gratia et amoris privilegio insignium regum nostrorum, videlicet Lodovici regis Hungariae ac antecessorum suorum in Christo decumbentium, videlicet serenissimorum regum Bela et Colomanno [!] qui fratres excellentissimae Elyzabet reginae et viduae extiterunt. Ceu tota regio Hungariae sigillatis litteris regalibus signis videbitur et probabitur continere, nec quisque verbis [- -]olis³ et obprobriosis audet contraire. Caeterum si saepefatus dominus Eberhardus seu fratres ordinis

³ 3–4 betű az oklevél kopása miatt olvashatatlan.

praedicti contra quempiam apellavit se apellarunt pro eo, quod amministratione ecclesiae inferioris, quae est ipsi ordini concessa, a praeposito Scepusiensi habere nequebat, eandem appellationem complere et agere est astrictus sine praeiudicio et fatigatu civitatis et hospitum inibi existentium aliquali. Et cum quaecumque possunt fieri, cum Deo et honore ex libero arbitrio ob eam et ob reverentiam veram omnes nos scitote fore per nos. In cuius rei testimonium praesentes litteras karactere nostrae civitatis duximus roborandum. Datum per manus magistri Nicolai nostri notarii, anno Domini M-o CCC-o LXVIII-o.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 2360.

MH: 11020–22.

MNL OL DF: [288 969](#).

A hajtogatások mentén kissé kopott hártyán, amelynek mérete: 32 x 16 cm. A zöld selyemsodraton függő viaszpecsét kb. 5 cm átmérőjű. A nyomat rendkívül kopott, csupán köriratának egy része ismerhető fel, olvasata ennek is bizonytalan. Feltehetően Rudger János késmárki bíró, vagy Késmárk város közösségének pecsétje lehet.

(Tóth Péter–Novák Ádám)

II.

1369. február 14. Buda. I. Lajos magyar király oklevele, amely szerint Kázmér lengyel királlyal együtt a Budán folytatott tárgyalásaiknak megfelelően megerősítenek minden korábbi szerződést és kölcsönös védelmet ígérnek egymásnak mindenki, de különösen Károly római császár és cseh király ellen.

Lodovicus Dei gratia rex Hungariae, etc. Recognoscimus publice per praesentes, quod cum in civitate nostra Budensi unacum serenissimo principe domino Cazimirio eadem gratia rege Poloniae, fratre nostro carissimo convenissemus, expeditis et reformatis quibusdam negotiis rempublicam et commune bonum utrorumque regnorum respicientibus, habito inter nos maturo tractatu, de consilio baronum nostrorum unanimi voluntate censuimus et devenimus omnia pacta, conventiones, ligas et confoederationes primitus utrobique habitas, factas, dispositas et firmatas, quo ad omnes clausulas et puncta earum in suis iuxta tenorem litterarum desuper confectarum firmitatibus et vigoribus irrefragabiliter permanere, promittentes bona fide et absque dolo et fraude, quod unus alterorum contra quaslibet personas cuiuscunque status, dignitatis, conditionis et praeeminentiae existant, nullo penitus excepto vel excluso, et specialiter contra magnificum principem dominum Carolum Romanorum imperatorem et regem Bohemiae regna, terras et dominia nostra quaelibet, quae vel quas in praesenti habemus aut in posterum possidebimus, invadere molientes defensare, tueri, adiuvere, protegere et succurrere teneatur, non parcentes personis, laboribus et expensis. Demum alternatim cum omni sinceritate promisimus, quod nullus nostrum in antea cum aliqua persona, de quibus praemittitur, quae nobis guerras movere praesumpsit vel cui ipsas movebimus, aliquas concordias perpetuas, contractus matrimoniales de personis nobis coniunctis cum ipso imperatore et sibi coniunctis, uniones, pacta et ligas sive treugas pacis faciet seu facere attemptabit quovis modo alterius sine requisitione, consensu et beneplacita voluntate. Harum, quibus sigillum nostrum est appensum testimonio litterarum. Actum et datum Budae, feria quarta Cinerum, anno Domini M-o CCC-mo LX-mo nono.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5528.

MH: 11023–26.

MNL OL DF: [288 981](#).

Közli: [Fejér, CDH IX/4. 83. sz.](#) (kisebb hibákkal és Dogiel alapján).

Hártyán, amelynek mérete: 40 x 18 cm. I. Lajos király második felségpecsétje, melynek felső 1/5-e kitört, ettől eltekintve jó állapotú lenyomat. A kitört részt a restaurálás során minta nélkül pótolták. Hátlapja nincs, csak az öntőforma mintája látható.
(Tóth Péter–Novák Ádám)

12.

1370. december 8. Gnédza. I. Lajos magyar és lengyel király Kalisz város kapitányának megparancsolja, hogy a nevezett várost őrizze meg a Kázmér király által adományozott szabadságjogaiban és kiváltságaiban, továbbá maradéktalanul tartsa be a Kázmér, vagy más, korábbi uralkodók által kibocsátott szabadságlevelek rendelkezéseit.

Nos Lodovicus Dei gracia Hungarie et Polonie rex, vobis fidelibus nostris dilectis capitaneis civitatis nostre Kalisiensis, nunc constituto et constituendis in futurum, damus firmis in mandatis: quatenus fideles nostros, dilectos consules et communitatem dicte civitatis nostre Kalis, in omnibus hysdem libertatibus, consuetudinibus et immunitatibus ac graciis debeatis immutabiliter conservare, in quibus tempore condam incliti principis domini Kazimiri regis Polonie, fratris nostri carissimi pie memorie, gavisí atque freti extiterunt, litterasque et privilegia eorundem super memoratis libertatibus ipsorum, sub sigillis ipsius olim domini Kazimiri regis Polonie et aliorum regum nostrorum predecessorum ac principum confectas et emanata, quoad omnes suas continencias et clausulas, gratas atque rata studeatis inviolabiliter observare: et aliud, sicut nostram gratiam habere desideratis, in hys non facturi. Datum Gneznie in festo Conceptionis Virginis gloriose, anno Domini millesimo CCC septuagesimo.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 6502.

MH: 11027–28.

MNL OL DF: –

Közli: [KDW III. Nr. 1643.](#)

Hártyán, amelynek mérete: 31,5 x 11 cm. Függőpecsétje pergamenszalaggal volt az oklevél plicájára (4 cm) erősítve, mára leszakadt.

(Novák Ádám)

1372. június 4. Pyzdry. *Erzsébet, Magyarország és Lengyelország királynéja, visszaadja Kalisz városának azt a Dobrzec nevű birtokot, melyet egykor Kázmér király saját birtokába vett. Kázmér még életében ígéretet tett arra, hogy átengedi a városnak az említett települést, erről Gniezno érseke, Jaroslav is tanúságot tett.*

Nos Elizabeth Dei gracia senior regina Ungarie et Polonie, universis tam presentibus quam futuris tenore presencium declaramus, quod accedentes ad maiestatis nostre conspectum providi et honesti viri.. consules civitatis nostre Kalyssiensis nobis humiliter supplicarunt, ut villam ipsius civitatis Dobrcze vulgariter nominatam, a tempore fundacionis ipsius civitatis incorporatam eidem, quam clarissimus princeps dominus Kazimirus olym rex Polonie, pie recordacionis frater noster karissimus, tempore sui regiminis, nulla culpa civitatis seu civium predictorum eo tempore existencium in eadem exigente, voluntate propria in sue maiestatis potestatem receperat, ipsis reddere et restituere dignaremur: quam eciam, ut audivimus, ipse frater noster premortuus, dum adhuc sospitate corporis frueretur in vita humana, reddere ipsis promiserat libera voluntate: super quibus premissis maiestas nostra a reverendo in Christo patre, domino Iaroslao sancte Gneznensis ecclesie archiepiscopo sufficiens recepit testimonium; qui sub fidei puritate protestatus est, supradictam villam Dobrcze ad fundum dicte civitatis Kalyssiensis et ad consules qui pro tempore fuerint pertinere, et per prenominationum dominum regem sine causa ipsis fore ablatam et minus iuste possessam pluribus annis retroactis. Nos vero testimonium huiusmodi sane pretendentes, consideratione pia animam premortui fratris nostri karissimi olym regis Polonie salvare volentes in hac parte, sepedictam villam Dobrcze civitati et consulibus Kalyssiensibus sepedictis exnunc et eorum successoribus qui pro tempore fuerint, de benignitate regie maiestatis nostre restituimus graciose eo iure, quo primitus possedebant eandem, ipsis et eorum posteris cum omnibus et singulis pertinentiis suis, prout ab antiquo in suis limitibus noscitur esse distincta, perpetua possessione ascribimus et incorporamus tenendam, habendam et pacifice possidendam; ita tamen, quod ipsam in toto vel in parte alienare non valeant quoquomodo sine nostro beneplacito et consensu. Volumus autem, ut, auctis ex benignitate regia eorum iuribus in premissis, teneantur annis singulis camere regie censum solvere ampliorem. In cuius rei testimonium, presentes literas civitati et consulibus Kalyssiensibus sepedictis dari mandavimus sigilli nostri appensione munitas. Actum in Pysdri feria sexta post octavas Corporis Christi, sub anno eiusdem MCCCCLXX secundo, presentibus hys testibus: Przecslao Kalyssiensi, Dobeslao Cracoviensi palatinis, Laurencio Poznaniensi, Iohanne Kalyssiensi castellanis, Nicolao cancellario, Ottone capitaneo Polonie,

Zavissio vicecancellario aule nostre regalis, et aliis quam pluribus fide dignis.
Datum per manus honorabilis viri domini Nicolai doctoris decretorum,
cancellarii nostri Polonie supradicti.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 6503.

MH:11029–30.

MNL OL DF: –

Közl: [KDW III. Nr. 1661.](#)

Hártyán, amelynek mérete: 43 x 19,5 cm. Függőpecsétje selyemzsinórral volt az oklevél plicájára (4,5 cm) erősítve, mára leszakadt.

(Novák Ádám)

1373. május 27. Krakkó. *Erzsébet, Magyarország és Lengyelország királynéja, a Nicolaus Zasonia tulajdonát képező Zasonia és Niecew falvakat a lengyel jog hatálya alól kivesszi és áthelyezi a Sredense-nek nevezett német jog (ius Teutonicum) hatáskörébe.*

In nomine Domini amen. Ea, que regalis fieri decrevit serenitas, ratum atque stabile debet perpetuis temporibus permanere. Proinde nos Elizabeth senior Ungarie et Polonie regina, notum facimus presentibus et futuris, quod fidelia servicia Nicolai Zassona considerantes ipsiusque petitionibus dignis et honestis acclinati, exnunc villas suas Zassona et Neczew vulgariter nuncupatas, in districtu Sandecensi locatas, de iure Polonico in ius Thewtunicum, quod Sredense dicitur, transferimus perpetuo duraturum: removens inibi omnia iura Polonalia, modos et consuetudines universas, que ipsum ius Theutonicum, ut plurimum solent impedire. Eximimus insuper ac liberamus scoltetos et omnes incolas dictarum villarum ab omnibus iurisdicionibus et potestatibus omnium . . palatinorum . . castellanorum . . iudicum . . subiudicum et officialium eorundem, ita, quod coram ipsis vel eorum aliquo pro causis magnis et parvis, puta furti, sanguinis, homicidij et alijs quibuscunque minime respondere aut aliquas penas solvere tenebuntur, sed tantum incole villarum sepedictarum coram suis scoltetis, qui pro tempore fuerint, sculteti vero coram suo domino aut coram nobis, dum negligentes in reddenda justicia in casu fuerint, littera nostra evocati, de se querulantibus iure eorum predicto respondebunt; in causis vero criminalibus et capitalibus superius expressatis, eisdem scultetis iudicandi, sentenciandi et puniendi plenam et omnimodam concedimus facultatem, prout dictum ius Thewtunicum in omnibus suis articulis et punctis postulat et requirit. In quorum omnium testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Actum et datum Cracovie in crastino Ascensionis Domini, anno eiusdem millesimo CCCLXX tercio. Presentibus hijs testibus: Iohanne castellano Cracoviensi, Petro Sandomiriensi, Dobeslao Cracoviensi palatinis, Otta Wisliciensi, Andrea Zarnoviensi, Petro Malogostensi castellanis et alijs valde multis.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 6505.

MH: 11031–33.

MNL OL DF: –

Közl: [KDM III. Nr. 852.](#)

Hártyán, amelynek mérete: 50,4 x 18 cm. Szép állapotú, vörös viaszú függőpecsétjét – melynek tulajdonosa Erzsébet magyar és lengyel idősebb

királyné – selyemzsinórral rögzítették az oklevél plicájára (7,6 cm). A gyöngysorral mindkét oldalt határolt majuszkulás körirat négykaréjos pecsétmezőt vesz körbe, benne két háromszögpajzs. A jobb oldalin az Anjouk és az Árpádok címere hasított pajzsban, balra a lengyel sas. Fölöttük háromágú korona.

(Novák Ádám)

1373. október 3. Kassa. *Erzsébet, Magyarország és Lengyelország királynéja, Kalisz polgárainak vámmmentességet ad Konin és Ostrzeszów vámbhelyeken, amely kiváltságban az említett polgárok már Kázmér király idején is részesültek.*

Noverint universi presentes literas inspecturi, quod nos Elizabeth Dei gracia senior Ungarie et Polonie regina, volentes civibus et universis incolis civitatis nostre Kalisiensis gratiam facere specialem, exnunc ipsos et eorum quemlibet a solutione medii thelonei in Conyn et Ostrzessow liberos facimus penitus et solutos, tenore presencium omnibus et singulis theloneatoribus dictorum locorum, in Conyn videlicet et Ostrzessow, firmissime nostre gracie sub optentu prohibentes, quatenus a supradictis civibus nostris Kalisiensibus et eorum mercibus, cuiuscumque generis vel speciei seu estimacionis exstiterint, in eundo et redeundo per loca theloneorum iam dictorum, quocienscumque et quandocumque ipsos cives vel eorum quemlibet transire contingerit (sic), non plus quam medietatem iusti thelonei exigere, requirere aut eciam recipere presumant quovismodo; sed ipsos, recepta medietate dicti thelonei, libere et secure permittant, secundum quod tempore et in vita serenissimi principis domini Kazimiri olim regis Polonie, fratris nostri carissimi, fieri est consuetum; in premissis secus facientes, nostram et filii.. nostri indignacionem se noverint incururos. Datum Cassovie feria secunda post diem beati Michaelis, sub anno Domini millesimo CCC.LXX tercio. Nostro sigillo subappenso.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 6506.

MH: 11034–35.

MNL OL DF: –

Közl: [KDW III. Nr. 1690.](#)

Hártyán, amelynek mérete: 29 x 14 cm. Függőpecsétje pergamenszalaggal volt az oklevél plicájára (4 cm) erősítve, mára leszakadt.

(Novák Ádám)

1374. augusztus 21. Kalisz. *Staviszino és Konin városok és azok előljárói hűségesküt tesznek I. Lajos királynak és anyjának, Erzsébet királynénak, továbbá az uralkodó minden törvényes utódjának. Amennyiben a királynak nem volna fia, első-, vagy annak elhalálása esetén, másodszülött leánygyermekének is hűséget fogadnak, valamint e leányok leszármazottainak.*

Noverint quibus expedit universi, quod nos consules, iurati totaque universitas civitatum de Staviszino et de Konyn, fecimus et promisimus fidele omagium nostro iuramento, sine omni dolo et semota qualibet fraude, serenissimo principi domino Lodovico digna Dei gracia Ungarie, Polonie, Dalmacie etc. regnorum regi, necnon excellentissime principi domine Elizabeth eadem gracia matri sue carissime, Ungarie et Polonie regine seniori, ipsis in omnibus obedire, et nullum alium preter ipsos in dominos et heredes suscipere regni predicti, et per eum filio suo quem idem rex habuerit, ac suis liberis legitimisque successoribus, qui hereditarie tenentur succedere in possessione regni antedicti. Si, quod absit, prefatum dominum regem filium acciderit non habere, extunc promissiones, omagia per nos sine (sic) iuramento ad filiam unam debent devolvi ac eciam devenire et ad liberos ipsius, quam nobis predictus rex deputaverit et assignaverit, et que nobis in ipso regno voluerit commanere. Preterea, eciam si eandem filiam decedere contingerit ab hac luce, quod absit, tunc secundogenite filie predicti domini regis idem omagium, liberis ipsius et successoribus legitimis tenemur raturum, gratum, firmum et inviolabile tenere ac illibate conservare, et sic a primis pueris suis usque ad ultimos, predictum omagium tamquam ad legitimos heredes pertinebit. In cuius rei testimonium et evidenciam pleniorum, sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datam Kalis feria secunda proxima infra octavas Assumpcionis sancte Marie, sub anno a Nativitate Domini millesimo CCCmoLXXmoIIIIto.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 258.

MH: 11036–37.

MNL OL DF: –

Közl: [KDW III. Nr. 1708.](#)

Hártyán, amelynek mérete: 30 x 17,2 cm. Eredetileg két pergamenszalaggal rögzített pecsét függött az oklevél plikáján (2,4 cm), mára csupán nyomuk maradt.

(Novák Ádám)

1378. március 12. Krakkó. *Sandivogius, krakkói kapitány tanúsítja, hogy Pilczai Otho, nádor, sandomíri kapitány önként eladta Sielce és Klimuntów birtokait, valamint a mislowicei egyház kegyúri jogát Petrasius Szafranec, krakkói alasztalnoknak a Pielgrzymowice birtokhoz tartozó szántóföldek illetékének feléért és 700 márka értékű prágai garasért (egy márkáért 48 garast számítva).*

In Christi nomine amen. Nos Sandzivogius capitaneus Cracoviensis generalis, notum facimus presentibus et futuris, quibus expedit universis, quod ad nostram plurimorumque terre nobilium veniens presenciam, Magnificus videlicet dominus *Otho* miles de *Pilcza* nec non palatinus et capitaneus terre Sandomiriensis, non compulsus non coactus, nec aliquo vicio aut errore circumventus, sed de ipsius mera, bona spontaneaue voluntate, usus scilicet (ad) hoc consilio salubri suorum specialium amicorum, hereditates suas infrascriptas videlicet *Sedlec* et *Klimontow*, una cum quadam parte iuris patronatus ecclesiam in oppido *Mislowice* conferendi, cum omni iure et dominio, quemadmodum ipse solus tenuit, habuit et multis temporibus possedit, nihil iuris, dominij vel proprietatis pro se excipiendo in bonis memoratis, videlicet cum agris, agriculturis, pratis, pascuis, sylvis, nemoribus, mericis, rubetis, borris et earum mellificijs, gais, sollitudinibus, quercetis, stagnis, lacubus, fluvijs, piscinis et earum piscaturis, rivulis, molendinis, aquis, aquarum decursibus et specialiter cum medio fluvio, qui vulgariter dicitur *Przemsza*, ac universaliter cum omnibus fructibus, redditibus, utilitatibus, censibus, proventibus, quibusvis obvencionibus ad dictas hereditates *Sedlec* et *Klimontow* spectantibus aut spectare sperantibus, que nunc sunt ibidem aut esse potuerunt quomodolibet in futurum mediante meliori provisione, quemadmodum sepiusdicte hereditates tam in longitudine, quam in latitudine antiquitus ab alijs successoribus (s) distincte circumferencialiter et limitate, nec non annulis et signis consuetis secundum terre consuetudines et statuta consignate, nobili viro domino Petrasio dicto *Safranec* subdapifero Cracoviensi, sibi sueque legitime posteritati pro dimidio manso agrorum in villa *Pielgrzymowice*, nec non pro septingentis marcis grossorum Pragensium numeri Polonialis, quadraginta octo grossos pro qualibet marca computando, dedit, permutavit, contulit, donavit, adscripsit, vendidit hereditarie et in perpetuum, coramque nobis secundum iuris exigenciam resignavit tenendas, habendas, possidendas, donandas, vendendas, commutandas, obligandas, ac pro sua suorumque successorum libera voluntate convertendas, quemadmodum memorato domino Potrassio suisque legitimis successoribus ac liberis natis et nascendis utriusque sexus melius et utilius competere videbitur ac eos expedire. Si quod absit, sepe dictus dominus Potrassius per quempiam hominem pro ipsis

bonis *Sedlec* et *Klimontow* quovismodo impediretur, memoratus dominus Ottho coram nobis promisit ipsum dominum Potrassium et eius legitimos successores a talibus impedimentis infra spacium trium annorum et eadem [...] verbo sue promissionis sine omni dolo et semota qualibet fraude, harum quibus sigillum nostrum presentibus appensum est testimonio literarum. Actum et datum Cracovie die sancti Gregorij pape, sub anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo octavo, presentibus his dominis: Zavissio cancellario et archidiacono Cracoviensi, Iacussio *Ilinski*, Dymitro thesaurario regni Polonie, Iwano milite fratre ipsius germano, Iacussio *Cztan*, Potrassio de *Roznow* militibus et alijs multis fidedignis vocatis ad premissa specialiter et rogatis. amen.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 4987.

MH: 11038–39.

MNL OL DF: –

Közli: [KDM I. Nr. 339.](#)

Átírta Erzsébet magyar és lengyel királyné 1379. szeptember 28-án (lásd a 19. számot). Az átirat hátyára készült, amelynek mérete: 45,5 x 29 cm. Szép állapotú, vörös viaszú függőpecsétjét selyemzsinórral rögzítették az oklevél plicájára (4,5 cm). A pecsét leírását lásd a 14. számú oklevélnél.

(Novák Ádám)

1378. december 22. Krakkó. *Sandivogius krakkói kapitány tanúsítja, hogy Ioannes Erstos, egykori wieliczkaei és bochniai sóbányafelügyelő, önként eladott hat, a bochniai sóbányában dolgozó bányászt Zakliczyn örökösének, bizonyos Hankon úrnak 200 márka értékű prágai garasért (egy márkaért 48 garast számítva) és egy telekért Makowban, mely ugyancsak az említett Hankon úr örökségéhez tartozott.*

In Christi nomine amen. Cum omnes vendiciones, empciones, resignaciones per se nullum robur firmitatis valeant obtinere, nisi sint solempni literarum titulo sagaciter, fide dignorum testimonio firmiter roborate, proinde nos Sandzivogius capitaneus Cracoviensis, recognoscimus quibus expedit universis, presentibus et futuris, noticiam presencium habituris, quod accedens ad nostram multorumque aliorum nobilium presenciam honorabilis vir dominus Iohannes Erstos Satrbininus (s), quondam Zupparius zupparum salis in *Veliczka* et in *Bochna*, non compulsus nec coactus, seu aliquo vicio errorum seductus, sed bona ipsius animi voluntate, sex famulos sectores salis in montibus zuppe Bochnensis strenuo militi domino Hankoni heredi de *Zaklicino*, vendidit et coram nobis a se et a suis successoribus legitimis perpetue resignavit pro ducentis marcis grossorum Pragensium, marca pro qualibet quadraginta octo grossos computando, et pro uno manso seu laneo, quem in *Makow* hereditate ipsius domini Hankonis extirpare libere et licite pro se et pro suis successoribus habebit, et perpetue ratione commutationis dictorum famulorum possidebit iure Sredensi emensuratum, perpetue et cum omni iure dictos famulos tenere, habere, vigere, vendere, prout eidem domino Hankoni et suis legitimis successoribus natis et nascendis melius, utilius et conveniencius videbitur expedire. Ut autem dicte vendicionis resignacio robur obtineat in se firmitatis, presentes scribi fecimus easque sigilli nostri signaculo roborantes. Datum et actum Cracovie in crastino b. Thome apostoli, anno Domini millesimo trecentesimo septuagesimo octavo. Presentibus his: domino Zavissio cancellario regni Polonie, domino Drogossio iudice Cracoviensi, domino Stascone castellano Visliciensi, domino Iascone de *Bezlicz*, domino Naweykone de lankawa, domino Spitkone de *Kampanowo* heredibus et alijs pluribus fidedignis.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 4988.

MH: 11047–48.

MNL OL DF: –

Közl: [KDM I. Nr. 343](#).

Átírta Lajos magyar és lengyel király 1381. június 3-án (lásd a 22. számot). Az átírat hártýára készült, amelynek mérete: 45,5 x 27 cm. Pecsétje selyemzsinórról függött az oklevél plicájáról (5,2 cm), mára elveszett.

(Novák Ádám)

1379. szeptember 28. Krakkó. *Erzsébet, Magyarország és Lengyelország királynéja, a Petrasius Szafraniec, krakkói alasztalnok tulajdonát képező Sielce és Klimuntów településeket a lengyel jog hatálya alól kivieszi, és áthelyezi a „magdeburgi”-nak is nevezett német jog (ius Theutonicum) alá.*

In nomine Domini amen. Iuri congruit et est consonum rationi, ea que aguntur in tempore, ne simul cum lapsu temporis pereant, ut literarum apicibus, sicut sapientum sancivit auctoritas, et fidedignorum testimonio roborentur. Eapropter nos Elizabeth Dei gracia senior regina Hungarie, Polonie, Dalmacie etc. ad universorum noticiam volumus devenire, quod oblata nobis pro parte strenui viri Potrasij dicti *Safrancz* subdapiferi Cracoviensis, nostri fidelis peticio continebat, quatenus sibi literam nobilis viri Sandzivogij capitanei Cracoviensis nostri fidelis, sanam et integram, omnique prorsus vicio carentem, ac sigillo ipsius appenso sigillatam innovare, ratificare, gratificare et confirmare de reginali iure proprietatis (s) plenarie dignaremur. Cuius quidem litere tenor de verbo ad verbum sequitur sub hac forma:⁴

Nos vero ipsius Potrassij petitionibus ob ipsius probitatem (et) merita graciosius annuentes, memoratam literam in omnibus suis articulis, punctis, clausulis et sentencijs, prout superius sunt descripte approbamus, innovamus, ratificamus et presentis scripti patrocinio confirmamus, volentes ac decernentes, ut omnia et singula contenta in proscripta litera perpetue roboris obtineant firmitatem. Preterea eciam, quod consideratis et attentis diligenter et sollicitè dignis ac fidelibus obsequijs, que nobis strenuus miles dominus Potrassius pretactus de *luczicz* que vulgariter nuncupatur, noster fidelis et dilectas a longis et retroactis temporibus indicijs, servicijs beneplacitis multipliciter exhibuit et ostendit, ac domino comite fervencius exhibere poterit in futurum; Horum igitur servitorum et aliorum tam multorum intuitu, speciali gracia ipsum prosequi cupientes, ut ipsi et Cmethonibus suis in villis videlicet *Sedlec* et *Klimontow* superius nominatis fructus accrescat et utilitas omnimode (augeatur), exnunc villas ipsius antedictas in terra Cracoviensi situatas, prout in suis metis et granicijs sunt limitate et distincte, de iure Polonico in ius Theutonicum, quod Magdeburgicum dicitur vulgariter, transferimus perpetuis temporibus duraturum. Removentes ibidem omnia iura Polonica ac modos et consuetudines universas Regni Polonie, que ipsum ius Theuthonicum impedire ac aliquialiter perturbare consueverunt. Absolvimus insuper et eximimus ac tenore presencium liberamus prefatum Potrassium et successores ipsius nec non kmethones et incolas omnes,

⁴ Lásd a 17. sz. oklevelet.

quosque inhabitatores et scultetum seu scultetos predictarum villarum *Sedlecz* et *Klimontow* ab omnibus iurisdiccionibus, iuribus, potestatibus, angarijs et prean-garijs omnium dominorum palatinorum, capitaneorum, castellanorum, iudicum et subiudicum, ministerialium universorum nostri regni, ita, quod coram eis vel eorum aliquo in causis tam magnis, quam parvis, puta furti, sanguinis, homi-cidij, incendij, membrorum mutilacionibus seu alijs quibusvis excessibus citati aut ad aliquam causam tracti minime tenebuntur respondere, sed kmethones et incole supradictarum villarum coram suis sculteto vel scultetis (per predic-tum Potrassium) et eius legitimos successores deputato vel deputatis, scultetus vero vel sculteti coram prefato suo domino et herede aut posteris, non alias, qui pro tempore fuerint, vel coram nobis seu nostro iudicio generali, si fuerint in reddenda iusticia negligentes, dummodo ad hoc per nostram literam nostro si-gillo sigillatam evocati fuerint, tunc de se querulantibus non aliter nisi suo et dicto iure Theuthonico Magdeburgensi respondere cuilibet sint adstricti. In cau-sis vero criminalibus et capitalibus, prout superius est declaratum et expressum, aliisque quibuscumque sculteto vel scultetis villarum sepius nominatarum iudi-candi, sentenciandi, excessus delinquencium corrigendi et reformandi, puniendi et condempnandi de benignitate nostra reginali damus, concedimus et elargimur plenam ac omnimodam potestatem, prout ipsum ius Theutonicum secundum consuetudinem regni Polonie, alias (per statutum) serenissimi principis reco-lende memorie domini Casimiri olim regis Polonie et fratris nostri serenissimi conservatam, in omnibus suis clausulis, punctis et articulis postulat et requirit. Et in horum omnium evidens testimonium, sigillum nostrum presenti privilegio iuris Theuthonici est appensum. Datum Cracovie ipso die beati Venceslai mar-tyris, anno Domini millesimo trecentesimo septuagesimo nono, presentibus his testibus strenuis militibus et honorabilibus viris ac dominis: Petro de *Szczekocin* castellano Lublinensi, Iohanne de *Tharnow* et castellano Sandomiriensi, Andrea de *Wawrowice* et subiudice Cracoviensi, Spithkone de *Lowinicza* et subpincerna Sandomiriensi, Nicolao Krzelowski, Krzczonkone de *Ostrow* heredibus et alijs quam pluribus fide dignis ad premissa. Datum per manus venerabilis viri, domini Zavissij archidiaconi et cancellarij (nec non) Simonis de Ruscow vicecancellarij Cracoviensium.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 4987.

MH: 11040–42.

MNL OL DF: –

Közli: [KDM I. Nr. 350.](#)

Leírását lásd a 17. számú oklevélnél.

(Novák Ádám)

1379. november 2. Krakkó. *Erzsébet, Magyarország és Lengyelország királynéja, a Mathias, dobrzany-i kancellár és mostohafiai, Ioannes és Tomislaus, Swieszkowice örököseinek tulajdonát képező Milcovicze, Mistrzovicze és Necznycze falvakat a lengyel jog hatálya alól kivessi és áthelyezi a Sredense-nek nevezett német jog (ius Theutonicum) alá.*

In nomine Domini amen. Quod magnifica regum auctoritas fieri decrevit, ratum atque firmum debet perpetuo permanere. Proinde nos Elizabeth Dei gracia regina senior Ungarie et Polonie, notum facimus, quibus expedit, universis, quia advertentes, quod ius Theutonicum regnicolis nostris multum utilitatis confert, ob merita igitur honorabilis viri, domini Mathie cancellarij Dobrinensis et canonici Cracoviensis, ac filiastrorum ipsius, videlicet Iohannis et Thomislai fratrum germanorum, heredum de *Swescoviz*, et fidelia servicia, villas ipsorum, videlicet *Milcovicze*, *Mistrzovicze* et *Necznycze*, sitas in terra Sandomiriensi, de iure Polonico in ius Theutonicum Stredense exnunc transferimus perpetuo duraturum: removens ibidem omnia iura Polonica, modos, consuetudines, angarias Polonicales. Absolvimus, eximimus et perpetuo liberamus heredes superius nominatos, scultetos et villanos omnes inhabitantes⁵ in dictis villis, ita, quod dicti heredes non alias nisi coram nobis et nostro iudicio, dum tamen per nostram literam fuerint citati, de se querulantibus respondebunt iure ipsorum militali, homines autem ipsorum coram suis dominis et heredibus respondebunt; scolteti vero dictarum villarum⁶ gaudentes iure Theutonico et exempcione omnium castellanorum, palatinorum, iudicum et ministerialium suorum, quocumque nomine censeantur, non alias, nisi coram dominis suis respondebunt. Incole vero et homines quicumque coram sculteto, qui pro tempore fuerit dictarum villarum, de se querulantibus iure ipsorum Theutonico predicto Novi fori, quod Stredense dicitur, predicto respondebunt et omni iure uti Theutonico, secundum quod uti et frui tempore domini Kazimiri pie memorie regis Polonie, fratris nostri consueverunt. In causis autem criminalibus, puta furti, homicidij, incendij, membrorum mutilacionibus et alijs quibusvis universis condempnandi, sentenciandi, puniendi scoltetis iam dictarum villarum plenam et omnimodam damus in omnibus clausulis, prout ipsum ius Theutonicum postulat et requirit, potestatem. In quorum omnium testimonium sigillum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Cracovie in crastino Omnium Sanctorum,

⁵ Az internetes közlésben: inhabitantes, ami leginkább gépelési hibának tűnik, de a b és h hasonló írásképe miatt az olvasási hibát sem lehet kizárni. (Tóth Orsolya)

⁶ Az internetes közlésben: viilarum (Tóth Orsolya)

anno Domini millesimo CCC septuagesimo nono. Presentibus hijs dominis, nobilibus viris: Iohanne castellano Cracoviensi, Ottone Sandomiriensi, Dobeslao Cracoviensi palatinis, Iohanne Sandomiriensi, Stanislao Wysliciensi castellanis, Drogossio iudice Cracoviensi. Datum per manus domini Zavissi cancellarij Cracoviensis.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 1793.

MH: 11043–44.

MNL OL DF: –

Közli: [KDM III. Nr. 913.](#)

Hártyán, melynek mérete: 48,6 x 24,5 cm. Pecsétje selyemzsinórról függött az oklevél plicájáról (5,5 cm), mára elveszett.

(Novák Ádám)

21.

1380. augusztus 12. Zólyomlipcse. *I. Lajos lengyel és magyar király kinyilvánítja a lengyelországi világi és egyházi előjáróknak, hogy nem rendelkeznek ítélkezési joggal Dubrogozius bölcsészdoktor és krakkói dékán, valamint Johannes Nemerze, továbbá Abraham és Abram, Nova Curia örökösei és az említett személyek birtokai fölött.*

Nos Lodovicus, dei gracia Rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc., vobis universis capitaneis, palatinis, woyvodis, castelianis, iudicibus, subiudicibus et aliis quibuspiam iudicibus et iusticiariis regni nostri Polonie predicti, ecclesiasticis et secularibus, firmis regiis mandamus sub preceptis, quatenus honorabilem virum dominum Dubrogozium doctorem decretorum et decanum Cracoviensem, necnon Nemerze Johannem, Abraham et Abram heredes de Nova Curia pretextu castri nostri Belathon vocatis(s) et suis villis sive pertinenciis, necnon ville Lubuznya nuncupate, similiter cum suis attinenciis quibuslibet nullatenus iudicare presumpmatis; quod si qui aliquod ius in eisdem se habere sperant, eosdem in conspectum nostre maiestatis transmitatis prosequendos, quibus nos iusticie complementum exhibere faciemus dictante iuris equitate. Aliud igitur facere non ausuri in premissis, dicte gracie nostre sub optentu. Datum in Lipche Zoliensi, die Dominico proximo post festum beati Laurencii martiris. Anno domini M° CCC° octuagesimo.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 1059.

MH: 11045–46.

MNL OL DF: –

Közli: [DKM Nr. 7.](#)

Hártyán, melynek mérete: 31,7 x 14 cm. Pecsétje elveszett.

(Novák Ádám)

1381. június 3. Wislica. *I. Lajos, Magyarország, Lengyelország stb. királya megerősíti Sandivogius, krakkói kapitány Hankon, Zakliczyn örököse számára korábban kiadott oklevelét.*

In nomine Domini amen. Plenitudo fiducie in humanis actibus ex sublimitate rationis tunc concernitur, quando labenti memorie scriptis literarum autenticarum (est) subventum. Proinde nos Ludovicus Dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie, ad universorum et singulorum presencium et futurorum noticiam hominum volumus devenire, quod oblata nobis pro parte nobilis viri domini Hankonis heredis de Zaklicino peticio continebat, quatenus sibi literam Sandzivogij capitanei Cracoviensis nostri fidelis, sanam et integram, omnique suspicione prorsus ac vicio carentem, eiusque sigillo municioni appenso, confirmare de innata nobis clemencia dignaremur. Cuius quidem litere tenor per omnia sequitur in hec verba:⁷

Nos igitur prefati Hankonis petitionibus, cum iuste petentibus non est denegandus assensus, graciosius annuentes, supradictam literam in omnibus suis punctis, articulis et clausulis suis ratam, gratam atque firmam habentes, ratificamus, gratificamus, approbamus et virtute presencium confirmamus, volentes (et) decernentes, predictam literam in prefatis suis articulis, clausulis, punctis ac [condicionibus] vim obtinere perpetue firmitatis. Harum quibus sigillum nostrum est appensum testimonio literarum. Actum Vislicie proxima secunda feria post festum Pentecosten, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo primo. Presentibus: reverendo in Christo patre domino Zawissio episcopo, Dobeslao castellano, Sandzivogio capitaneo Cracoviensibus, Ottone Sandomiriensi, Spitkone Cracoviensi palatinis et Iohanne Castellano Sandomiriensi et alijs multis nostris fidelibus fidedignis. Datum per manus venerabilis viri domini Iohannis Radlicie cancellarij regni Polonie superioris.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 4988.

MH: 11049–50.

MNL OL DF: –

Közl: [KDM I. Nr. 355](#).

Leírását lásd a 18. számú oklevélnél.

(Novák Ádám)

⁷ Lásd a 18. sz. oklevelet.

1386. június 9. Buda. *Erzsébet királyné oklevele, amelyben kinyilvánítja Władisław Jagiełło lengyel király és felesége, Hedvig királyné iránti szeretetét és megígéri, hogy mindenkivel, még Mária királynéval szemben is támogatni fogja őket.*

Elizabeth Dei gratia regina Hungariae, Dalmatiae, Croatiae, etc. significamus harum notitiam habituris, quibus expedit universis, quod nos serenissimum principem dominum Wladislaum regem Poloniae, etc. maternalis dilectionis amplexu tamquam filium et generem nostrum carissimum suscepimus et suscipimus, sique ex certa nostra scientia bona nostra fide sine omni dolo et fraude, promittimus, quod ipsum contra quoscumque homines, terras, iura et dominia sua impugnare et attemptare volentes et contra quoslibet suos aemulos et inimicos cum omnibus nostris hominibus, terris, castris, civitatibus, munitionibus et omnimodi nostra facultate quotienscumque opportunum fuerit, suffragantes volumus fideliter adiuvere, et quod omnia nostra castra, civitates et munitiones sibi suae necessitatis tempore contra quoslibet suos aemulos et inimicos absque dilationis obstaculo prompta et apperta esse debeant, tamquam nobis, Maria regina Hungariae, etc. filia nostra carissima dumtaxat excepta, quod si dicta domina Maria quempiam praeter nostram voluntatem adiuvere voluerit contra regem et reginam Poloniae, tunc volumus cum domina Hedvigi, filia nostra carissima, regina Poloniae et conthorali suo remanere, ipsosque in omnibus nostris iuvaminibus supportare. Ceterum dicto domino Wladislao regi Poloniae, filio nostro carissimo sinceriter promittimus et spondemus, quod ipsum a quibusvis dampnis et periculis publicis et occultis sibi in persona propria, bonis atque rebus quomodolibet imminentibus, nostrae notitiae patentibus volumus et tenebimur fideliter praemunire, et omnia praescripta nostra promissa rata et firma volumus observare, praesentium sub nostrae maiestatis sigillo testimonio literarum. Datum Budae, in vigilia Penthecostes, anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo sexto.

Jelzete: AGADW, Dok. Perg. 5529.

MH: 11051–52.

MNL OL DF: [288 982](#).

Közli: [Fejér, CDH X/1. 155. sz.](#) (Dogiel alapján), és Süttő 694. sz.

Hártyán, amelynek mérete 30 x 27 cm. Hátoldalán azonos kézzel: Literae Elyzabeth reginae Hungariae maiestatis, dominae nostrae dominae Hedvigis reginae Poloniae. Sötétkék zsinóron függő pecsétjének csak a fészke van meg.

(Tóth Péter)

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

AGADW, Dok. Perg. = Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie – Zbiór Dokumentów Pergaminowych

AO = *Anjou-kori oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia I–XV, XVII., XIX–XXVIII., XXXI.* Szerk. Almási Tibor, Blazovich László, Géczi Lajos, Kőfalvi Tamás, Kristó Gyula, Makk Ferenc, Piti Ferenc, Sebők Ferenc, Tóth Ildikó. Bp.–Szeged, 1990–.

DKM = *Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII wieku.* Edd. Bolesław Ulanowski. Kraków, 1887. (Archiwum Komisji Historycznej Tomus 4.)

Fejér, CDH = *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. Tomus. I–XI.* Edd. Georgius Fejér. Budae, 1829–1844.

KDM = *Kodeks dyplomatyczny Małopolski. Tomus I–IV.* Edd. Franciszek Piekosiński. Kraków, 1876–1905. (Monumenta medii ævi res gestas Poloniae illustrantia. Tomus 3, 9, 10, 17.)

KDW = *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski. Tomus I–XI.* Edd. Ignacy Zakrzewski, Franciszek Piekosiński, Antoni Gąsiorowski, Henryk Kowalewicz, Ryszard Walczak, Tomasz Jasiński, Tomasz Jurek, Izabela Skierska. Poznań–Warszawa, 1879–1999.

MH = Memoria Hungariae. „Magyarország a középkori Európában” online adatbázis.

MNL OL DF = Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár Diplomatikai Fényképgyűjtemény

Óváry = Óváry Lipót: *A Magyar Tudományos Akadémia történelmi bizottságának oklevélmásolatai 1. füzet. A Mohácsi vész előtti okiratok kivonatai.* Budapest, 1890.

Süttő = Süttő Szilárd: *Anjou–Magyarország alkonya. Magyarország politikai története Nagy Lajostól Zsigmondig, az 1384–1387. évi belviszályok okmánytárával. II.* Szeged, 2003. (Belvedere-monográfiák 2.)